

روونکر د نه ووهیږه ک له سره را

خدا لیسې ۷۳ فرقہ

محمد رازی

مندى اقرأ الثقافى

www.iqra.afilamontada.com

چاپی په کم

۱۳۸۱

۱۳۸۱

لتحميل كتب متنوعة راجع: «مُنْتَدَى اقْرَأْ الشَّافِي»
يؤايدنا الله في جهودها كتّيب سهرايات: «مُنْتَدَى اقْرَأْ الشَّافِي»
براي دانيود كتابهاي مختلف مراجعه: «مُنْتَدَى اقْرَأْ الشَّافِي»

www.iqra.ahlamontada.com

www.iqra.ahlamontada.com

للكتيب (كوردی , عربي , فارسي)

منتدى اقرأ الثقافي

www.iqra.ahlamontada.com

پوونکردنه وهیهك له سه ر حه دیسی ۷۳ فرقه

نوسینی
محمدي رازی

چاپی یه کهم

۲۰۱۰ز

۱۴۳۱ک

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

ناوی کتیب : پروونگردنه و دیک لهسهر حمیدسی ۲۳ فرقه

نوسینی : محملى رازی

تایپ و دیزاین: کۆمپیوتەری کازیوه

سالی چاپ : ۲۰۱۰

نۆبەتی چاپ : چاپی یەكەم

چاپخانه: سیما- سلیمانی

تیراژ : (۱۰۰۰)

پێداچوونهوهی: گاوه پێنجوینی

پیشہ کی :-

سو پاس و ستایش بو پەروەردگاری میہربان وە درودی بی پایان لەسەر پیغەمبەری ئاخە زەمان. پەزاو پەحمەتی خودا لەسەر یارو یاوەرانی تاکوتایی ژیان.

خوینەری بەرێز: جیاوازی پەنگ و پاو نەژاد و زمان.
جیاوازی هێزو هەول و تواناکان. جیاوازی سەلیقە و قابیلەیت و بەرزو نزمی ژیان. ئاویتە یە لەسروشتی ژیان
مروڤەکان وە بنەمایەکی لە بنەماکانی پیکهاتە ی پەیدا بوونیان.
وە ئەم جیاوازیانەن کە ژیانیان بەرەوپیش بردووە و بە جیاوازی دروست بوون وە بو ئەمەیش دروست بوون، بە دیهینە ریشمان وەها دەفەرموویت: ﴿وَلَا يَزَالُونَ مُخْتَلِفِينَ أَلَمِنْ رَحْمِ رَبِّكَ وَلِذَلِكَ خَلَقَهُمْ﴾.

واتە: بە بەرە وەامی جیاواز دەبن مەگەر ئەوێ کە پەروەردگارت بەزەیی پیدابێتەو. وە هەر بو ئەویش دروستی کردوون.

وە ئەم جیاوازیە سروشتیانە ی کە پەروەردگار بە دیهیناوە لەکیانی مروڤەکاندا بو پیکەو ژیان و، گەشە ی تواناکان و ئاوەدانی ولات و نیوانیان زۆر جار لە گریژەنە و سگە و تەوەرە ی

خودی دهرچووه و دهردهچیت وه دهبیتته کوشت و کوشتار و
 ویرانکاری و لهناوبردنی لایه‌نی بهرانبر به بهانه‌ی
 خوبه‌پراست و ره‌وا زانین و لایه‌نی بهرانبر بهناپراست و ناره‌وا
 له‌قه‌له‌مدان. نه‌مه‌یش به پیوه‌ری خواست و ئاره‌زووی دنیایی
 بووه، وه خوای په‌روم‌ردگاریش به‌هه‌ناردنی پیوه‌ری پراست و
 ره‌واو به به‌هرمه‌ندی له‌جیاوازی‌ه‌کان په‌یامی خو‌ی
 ره‌وانه‌کردوه، وه تا له‌سه‌ر جیاوازی‌ه‌کان له‌نیوان خه‌ل‌کیدا
 دادپه‌رومرانه دادوه‌ری بکات. وه‌کو ده‌فرمویت: ﴿وانزل معهم
 الکتاب بالحق لیحکم بینهم فیما اختلفوا فیه﴾.

واته: له‌گه‌ل ره‌وانه‌کردنی پیغه‌مبه‌ران په‌یامی هه‌ناردوه
 تاوه‌کو دادوه‌ری له‌نیوان خه‌ل‌کیدا بکات له‌سه‌ر ناکوکی و
 جیاوازی‌ه‌کانیان.

به‌لام جوله‌که و گاور به‌جیاوازی‌ه‌ سروشتیه‌که‌وه نه‌وه‌ستاون و
 له‌سه‌ر په‌یام و پیغه‌مبه‌رانی خودا دوبه‌ره‌کی که‌وته نیوانیان و
 له‌پاش ناشنا‌بوونیان به‌په‌یامی په‌روم‌ردگار به‌ه‌وی دل‌پییسی
 بو دنیا‌په‌ره‌ستی و هه‌سه‌ده‌تیانه‌وه له‌پیغه‌مبه‌ران هه‌ل‌گه‌رانه‌وه
 و زیاده‌روی‌ان تیدا‌کردو دنیاو دوا‌روژیان کرده شه‌وه زه‌نگ‌و
 گو‌می خو‌ین له‌خو‌یان و دانیش‌توانی سه‌ر زه‌وی.

وه زور به‌داخه‌وه به‌گه‌یرانه‌وه‌ی فرمووده‌یه‌کی پیغه‌مبه‌ر ﷺ
 که فرموویه‌تی جوله‌که ده‌بنه ۷۱ فرقه‌و گاوریش ده‌بنه ۷۲

فرقهو ئۆممەتى منیش دەبیته ۷۲ فرقه که هەموو لەئاگردان جگە لەیەك فرقهیان نەبیته. که هەر فرقهو تاقمێك خۆی بەو فرقه پزگار بووه بەهەشتیه دەرانیته که هەمان دەر دو ناسۆری دوبرهکی جولهکهو گاور یەخەیی موسلمانانیشی گرتوووه و نزیک یەك سەدهیه موسلمانانی ژێردەستو زەلیل و پەرت و پەرتەوازه کردوووه که باسو پروونکردنەوهکهی ئیমে لەسەر ئەم فەرمودەیی ۷۲ فرقهیه که: وەلامی ئەم پرسیارانەن

۱- ئایا جیاوازی لەنیوان موسلمان و جولهکهو گاوردا نییه.
 ۲- وە ئەو فەرمودەیه تاجەند لەپرووی دەق و گیرانەوهوه دروسته.

۳- ئەگەر دروسته فیرقهیی سەرەفرازو پزگاربویان کین و کامانەن.

۴- ئەگەر هەر ۷۲ فرقهکه ئۆممەتی پیغه مبهرن چۆن دەچنە دۆزەخ و ئاگرهوه.

۵- تاجەند ئەم فەرمودەیه لەگەڵ قورئاندا هاوسەنگه و پیک دیت.

۶- بەچەند دەقی جیاوازی وه کامیان دروسته؟

۷- ئەو حەفتاو دوفیرقهیه تیپه پریوون؟ ئیسته هەن؟ وهیان هیشتا نه هاتوون.

۸- ئەحزابی ئیسلامی بەر ئەو حەفتاو سی فرقه دهکەون یان نا؟

۹- ئەم فەرموودەيە تاجەند لەگەڵ دەقی قورئاندا يەك دەگرتەوہ.
 ۱۰- ھەلۆیستی ئیمەي موسلمان لەم فەرموودەيە چيە و ھەبى چى
 بکەين؟

کە چەندین سالە ئەم فەرموودەيە بوو تە خولیاي سەرم کە لەھەر
 زانایەکم دەپرسی وەلامینکی وەھای پى نەبوو کە ئاو پشینى دلى
 من بکاو جارینکی تر باسى لىوہ نەکەم تا سەرەنجام نامیلکەيەکم
 لەسەر ئەم فەرموودەيە بەرچار کەوت کە ھانىدام بۆئەوہی
 پوو نکردنەوہ يەکی لەسەر بنووسم بەئاواتى ئەوہی دیواری
 لەمپەرى نیوان موسلمانان بشکینین و جارینکی تر موسلمانان
 بەھەست و سۆزى برايەتى ئيمانى. وە بەيەك دەنگ و يەك پرىز يەك
 بەيداخ لەژێر فەرمانى ئیسلامدا بەمەبەستى چەسپاندنى
 شەریعەتى ئیسلام بەسەر بەرزى و سەرفرازى دنیا و دواروژ
 بگەینەوہ، پشت بەخوای پەروەردگار وە چارەسەرى کێشەکانمان
 بکەين بەگەرانەوہمان بۆلای پەيامى پەروەردگار کە قورئانە.

وہ بەياری خوای گەورە لە ۱۰ خالدا ئەم نامیلکەيە دەخمينە
 بەردەستى خوینەرەن کە چاوپۆشى لەھەلەکانى مەکەن بەسینگی
 فراوانەوہ لەخزمەتتاندەيین وە لەسەر باشەکەيشى لەدوای خیر
 بى بەشمان مەکەن. وە ئەم نامیلکەيەي بەندە تەرجومەي ئەو
 نامیلکە نيە کە بەناوی (اضواء علی حدیث افتراق الامة) نوسراوہ
 بەلام سودى زۆرم لى وەرگرتووہ لەگەڵ چەند سەرچاوەي تردا...

((خالی ٻه ڪهه))

ٺاڻا جياوازي لهڻيون مسلمانان و جولهه ڪو ڪاوردن ٺيهه له ڇاڪو
کهوره پيدا ڪو مسلمانين به دهردي جولهه ڪو ڪاوردن ٻه ٧٣ فرقه؟

لهر استيدا به لگهي زور له قورٺان و فرموده دا هي به ڪو مسلمانان
له دنيا و دوا روڙدا له لاي پهرومردگار به ريزو گه وره ترن و هيج ڪات
به دهردي نه وان ناچن ڪه تنها چهند نمونه به ڪيان به به لگه دهه ٺينه و.

ٻه ڪهه: نوممه تي پيغه مبهر ﷺ ليپوراو به خشران له لاي پهرومردگار
وه ڪو پيغه مبهر ﷺ دهه فرمونت { امتي هذه امة مرحومة، ليس عليها
عذاب في الآخرة، عذابها في الدنيا الفتن والزلازل والقتل } حديث صحيح
اخرجه احمد، وابو داود، والبزار، والحاكم، والبيهقي رقم ٩٧٩٩.
واته: نوممه تي من نه مهيه ڪه نوممه تي ڪي به خشران و ليپوراو و سزاي
دوا روڙي له سمرنيه. به لکو له دنيا دا سزا ده درين به نه هامه تي و به لاو،
بومه لهرزو ڪوشتن.

دوهم: به دهه قورٺان مسلمانان گهرو ڇاڪترو به ريز ترن له دوو
(نه هلي ڪتاب) جولهه ڪو ڪاورد، ڪه پهرومردگار له باره ي مسلمانانه و
دهه فرمونت ﴿كُنْتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ تَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَتَنْهَوْنَ
عَنِ الْمُنْكَرِ وَتُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ﴾ ال عمران: ١١٠.

واته: ٺيهه مسلمانان، باشترين و ڇاڪترين گه لن ڪه له ناو خه لڪيدا و
دهر ڪه وتون چونڪه فرمان به ڇاڪو پڻگري له خراپه ده ڪن و باوه پتان
به خودا هي به.

وه لهفهرموودهیهکی تردا گهرویهی موسلمانان نیشان دهدات و دهیانکاته شایهتی بۆ خۆی لهسر تهواری موقوفهکانی دی وهکو دهفهرمویت: ﴿وَكَذَلِكَ جَعَلْنَاكُمْ أُمَّةً وَسَطًا لِتَكُونُوا شُهَدَاءَ عَلَى النَّاسِ﴾ البقرة: ۱۴۳.

واته: ئاوهها نیوهمان گێراوه بهگهلیکی میانپهرو و دادپهروهر تاوهکو شایهتیدهر بن لهسر خهڵکی. که وشهێ (وسط) مانای دادپهروهریش دهگهیهنیت.

سینهم: ئوممهتی ئیسلام ههر چهند لهناو ئههلی شرک دا وهکو تاله مویهکی سپی وههایه لهناو پینستی گایهکی پهشدا وهکو پینغهمبهر لهفهرموودهیهکیدا که امامی بوخاری دهیگێرتوه و دهفهرمویت: {وما انتم في اهل الشرك الا كالشعرة البيضاء في جلد الثور الاسود} اخرجه البخاری رقم ۶۱۶۳ ومسلم رقم ۲۳۱.

واته: ئیوه نین لهناو بێ باوهپاندا مهگهر بهئهندازهی مویهکی سپی لهپینستی گایهکی پهشدا. بهلام بهناو ئههلی بهههشتدا موسلمانان نیوهی دانیشتوانی بهههشتی پیکدههینن وه دوو ئهوهندهی جولهکهو گاور لهلای پهرووردگار بههرمو پاداشتیان ههیه وهکو پینغهمبهری ئیسلام ﷺ دهفهرمویت: {عن عبدالله ابن عمر عن رسول الله ﷺ قال: انما مثلکم ومثل اليهود والنصارى کرجل استعمل غملاً، فقال: من يعمل لی الی نصف النهار علی قیراطه ، فعملت اليهود الی نصف النهار علی ، ثم قال: من يعمل لی من نصف النهار الی صلاة العصر علی، فعملت النصارى من نصف النهار الی صلاة العصر علی. ثم قال: من

يعمل لي من صلاة العصر الى المغرب بالشمس على قيراطين، الا لكم الاجر مرتين، فغضبت اليهود والنصارى، فقالوا: نحن اكثر عملا واقل عطاء، قال الله هل ظلمتكم من حقكم شيئا. قالوا: لا، قال: فانه فضلى اعطيه من شئته { اخرجه البخارى رقم ۳۳۷۳.

واته: له عبدالله ى كوپى عمره وه دهگيرينه وه كه پيغه مېبرى خوا ﷺ
فهرموويه تى نمونه ى نيوه نمونه ى جوله كهو گاور وهكو نهو پياوه
وهمايه كه چهند كرنكارنك به كرى بگريئ و پنيان بليئ: كى ده توانى
له به يانيه وه هتا نيوه پو كارم بو بكات له سر نه وه ى (قراطة) نيودانگى
بده مى دوجار كه دانگيك دهكات. جوله كه هتا نيودپو كارى بو كرد به و
دانگه. پاشان بليئ: كى له سر دانگيك له نيوه پو وه هتا نويزى عسر
كارم بو بكات. گاوه كانيش هتا عسر نهو كارهيان بو كرد. پاشان
بليئ: كى له عسره وه هتا نيواره روژ ناوا ده بليئ كارم بو بكات له سر
دوو دانگ و دو دانگ به لى نيوه ى موسلمانان نهو كه سانه بوون له سر
چوار دانگ هتا پوژداچوون كارتان بو كرد كه پاداشتى نيوه دوو
به رانبهر بوو. جوله كهو ناوړ بهم كاره قه لسو توپه بوون وه وتيان: نيمه
كارمان زوړو پاداشت و به خشتمان كه م بوو. به لام په رومردگار
فهرمووى: نايا له مافى خوټان سته ميكم لي كړدوون. وتيان نه خير
خوايش فهرمووى ده نه وه گوره يى ريژى خو مه دهيدم به هر كه سيك
كه نارمزوم بيئ. پيشهوا بوخارى هم فهرموده يه ى گيراوه ته وه...

جوارهم: به فرموده‌ی پیغمبرِی نِیسلام خَوای گه‌وره بوراوه لهو هه‌لهو تاوانانه‌ی که ئوممه‌تی من به‌نه‌زانی وه یان له‌بیرچونه‌وه یان به‌زۆره ملی کردویانه و پئی ده‌که‌ن. وه‌کو ده‌فرمویت: {ان الله تجاوز عن امتی الخطأ والنسیان وما استکرها علیہ} اخرجه ابن حبان وقال الحاکم صحیح علی شرط الشیخین.

واته: به‌پراستی خَوای گه‌وره تۆله و سزا له ئوممه‌تم ناسینیت له‌سهر گونا‌هیک که به‌هه‌له و له‌بیرچونه‌وه و زۆره‌ملی کردبیتی.

پینجهم: په‌یامی نِیسلام که قورئانه له‌په‌یامه‌کانی پینشو گه‌وره‌تره و گشتگیرتره که بۆ هه‌موو ئاده‌میزاد و جنۆکه په‌وانه‌کراوه به‌بی جیاوازی به‌لام ئه‌وان هه‌ریه‌که بۆ گه‌لیکی تایبه‌تی په‌وانه‌کراون. وه پیغمه‌برِی نِیسلام له‌هه‌موو پیغمه‌برانی پینش خوی گه‌وره‌تره و بۆ هه‌موو به‌شهریه‌ته‌و خاوه‌نی پله‌ی به‌رزو تکاکاری گه‌وره‌یه له‌روژی قیامه‌تدا و گه‌وره‌ی نه‌وه‌ی ئاده‌مه‌و یه‌که‌م که‌سینکه که ده‌رگای به‌هه‌شت ده‌کاته‌وه. جا خوینه‌ری به‌ریز به‌وردی له‌م پینج نمونه‌یه وردبه‌ره‌ود ئایا په‌وايه که ئوممه‌تی نِیسلام له‌ترازان و په‌رتببوندان فرقه‌یه‌کی له‌وان زیاتر بیت و تاوانیک له‌وان زیاتر بکات به‌لام سزای له‌جوله‌که‌و گاور که‌تر بیت وه ریزو گه‌وره‌یشی له‌وان زیاتر بیت؟ که بیگومان نه‌مه له‌دادپه‌روه‌ری په‌روه‌ردگاروه دووره. که‌وا ده‌زانم هه‌ر ئه‌م پینج نمونه‌یه به‌سه بۆنه‌وه‌ی که ئه‌و فرموده‌یه‌ی (۷۴) فرقه‌یه بکه‌ویته ژێر پرسیارو لیکۆلینه‌وه‌وه که ئیمه زیاتر به‌یاری په‌روه‌ردگار له‌م باره‌یه‌وه به‌رچاوتان پوون ده‌که‌ینه‌وه...

((خالی دووهم))

ئو فرموده‌یه تا چەند لەبۆی دەق و گێڕانەوه و گێڕەوه‌کانی
پەسەندو دروستە؟

پێشەکی دەقی فرمودەکه بە "روایە" جۆراو جۆره‌کانی دەخینە بەر
دیدێ خوێنەرانی و پاشان هەلی دەسەنگینن.

۱- عبدالقادی گەیلانی رەحمەتی خۆی لەسەر بێت لە کتێبەکیدە
بەناوی (الغنیة) بەرگی یەك لاپەرە ۸۳ دەفرمویت {روی عن کثیر بن
عبدالله بن عمر وبن عوف عن ابیه عن جدّه (رضی الله عنه) قال: قال
رسول الله ﷺ (لتسلکن سنن من قبلکم حذو النعل بالنعل، ولتأخذوا
مثل اخذهم ان شراً فشرأ وان ذراعاً فذراعاً وان باعاً فباعاً، حتی لو
دخلوا حجر ضب لدخلتم فیہ الا ان بنی اسرائیل افترقت علی موسی
باحدی وسبعین فرقة کلها خالة لدخلتم کلها ضالة، الافرقه واحده
الاسلام وجماعتهم، ثم انها افترقت علی عیسی بن مریم باثنین وسبعین
فرقة کلها ضاله الا واحده الاسلام وجماعتهم، ثم انکم تكونون علی ثلاث
وسبعین فرقة لکم ضاله الا واحده الاسلام وجماعتهم}.

واتە: کتیری کۆپی عبدالله ی کۆری عمری کۆپی کۆپی عوف لە
باوکێهوه ئه‌ویش لەباپیریه‌وه گێڕاویه‌تیوه که پێغه‌مبەری خودا ﷺ
فرموویه‌تی: ئێوه ده‌کونه سەر په‌وشت و پێبازی ئه‌وانه‌ی که له‌پیش
ئێوه بوون پێ به‌پێ. وه وه‌ری ده‌گرن وه‌کو ئه‌وان وه‌ریان گرتوه
بست به‌بست و گمز به‌گمز بال به‌بال تاوه‌کو ئه‌گەر ئه‌وان بچنه‌ کونی
تێرته‌په‌وه ئێوه‌یش ده‌چنه‌ ناویه‌وه ناگادارین که به‌نی ئیسرائیل له‌سەر

موسا پښغه مېر بونه حه فتاویه ك دهسته كه هه موویان گومړابوون ته نها
یه کیکیان نه بیئت ئویش ئیسلام و کومه لی ئیسلامه. پاشان ئهوان
له سمر عیسی پښغه مېرې کوپی مریهم بونه حه فتا و دوو دهسته. كه
هه موویان گومړابوون جگه له یه کیکیان نه بیئت ئویش ئیسلام و
کومه لی ئیسلامه...

۲- دیسانه وه عبدالقادی گهیلانی به جوړی کی تر ئه فمرووده یه
دووباره دهکاته وه ده لیئت: {عن عبدالرحمن بن جبیر بن نفیر عن ابیه
عن عوف بن مالك الاشجعی قال: قال رسول الله ﷺ (تفرق امتی علی
ثلاثة وسبعین، فرقة اعظمها فتنة علی امتی الذین یقسون الامور برایهم
یحرمون الحلال ویحللون الحرام)} هه مان سهرچاوه.

واته: عبدالرحمن کوپی جبیر کوپی نه فیر له باوکیه وه له عوفی کوپی
مالکی ئه شجعه یه وه ده لیئت: پښغه مېرې خودا ﷺ فمروویه تی
ئوممه تی من ده بیئت حه فتا و سیئ دهسته و تاقمه وه كه گوره ترینیان له
به لا و نه هامتدا له سمر ئوممه تم ئهوانه كه فمرمانه كان به راورد دهكن
به گویره ی بۆچونی خویمان حه لال حرام دهكن و حرامیش حه لال
دهكن.. ئه دوو فمرووده یه نه له پوی ده قموه. وه نه له پوی بگیړه وه
له یه ك ناچن وه ژور له یه کیشه وه دورن له فمرووده ی یه كه مدا ئه وه به دی
ده کریت كه جوله كه و گاور له سمر پښغه مېر یه تی پښغه مېره کانیان
گومړابوون وه بونه ته حه فتا و یه ك وه یان دوو فرقه و دهسته كه
په روه ردگاریش له قورئانه کیدا ئه بۆچونه پشت راست دهکاته وه و
ده فمرویت: ﴿وقالت اليهود لیست النصری علی شی و قالت النصری
لیست اليهود علی شی﴾ (البقره).

واته: جوله که کان دهیانوت گاوره کان له سهر شتیک نین. وه گاوره کان به جوله که کانیاں دهوت له سهر هیچ شتیک نین. لیره دا پرسیار نهویه که نایا نهو هفتاو سی فرقهیهی که له میژوی ئیسلا باسیان هاتوه وهکو نه شعری، شیعه، سنی معتزله، جبریه، قدریه... هتد.

هیچ کام له وانه نکولیان له پیغه مبرایه تی چه زه متی محمد ﷺ بووه؟ که بیگومان نه خیر به لکو لهو نایهت و فرمودانه دا کیشه یان هه بووه که چه ند مانایه که هه لده گرن وه یان ده قینکی له سهر نه بووه.

وه له فرموده ی دوه همدای، نهوه به دی ده کرت که باسیک له جوله که و گاور نیه. به لکو هه پرده شهیه لهو که سانه ی که "قیاس" ده که نه به لکه له کاتیکدا که به لای زوریک له زانایانی (اصولی فقه) قیاس یه کی که لهو ده به لکه یه ی که شهریه تی ئیسلامی له سهر دامه زراوه.

۳- نه بو هورهیره رهزای خودای له سهر بی له پیغه مبری خوداوه ﷺ گیراویه تهوه که پیغه مبر فرمویه تی {تفرقت الیهود علی احدى وسبعین فرقةً وتفرقت النصارى علی احدى واثنین و سبعین فرقةً، وتفترق امتی علی ثلاث وسبعین فرقةً}.

واته: جوله که کان بونه هفتاویه که دهسته وه گاوره کان بونه هفتاویه که یان دوو دهسته. وه ئوممه تی من ده بیه هفتاو سی فرقه و دهسته و تا قم. له فرموده یه دا نهو زیاده نیه که گوایه هه مور گومران جگه له یه کینکیان نه بیت گومراو پزگار بوو به یان نه کراوه تینیدا.

٤- له معاویہ ی کوپی ابو سولیانہ مرہ گنبر او متہ وہ کہ ده لیت: پیغه ممبری
خودا فرمویہ تی: {ان اهل الكتاب افترقوا في دينهم على اثنين وسبعين
ملة، وان هذه الامة ستفترق على ثلاث وسبعين ملة، كلها في النار الا
واحدة وهي الجماعة}.

واته: نهلی کتاب جیاوازی کهوته نیوانیان له سمر دینه که بیان وه بونه
حهفتاو دوو ناین، وه نه نوممه تی منه ده بنه ههفتاو سی ناین که
همویان له ناگران جگه له یمکیکیان نه بیت که نهویش کو مه له. له
فرموده یه دا زیاده که به بیان کراوه به لام به جیاواز له زیاده کانی تر لیره دا
جیاوازیان له سمر خودی دینه. نه که له تیگه یشتن له چه مکی دین وه
وشه ی (ملة) له زمانه وانیدا به مانای ناین هاتووه. وه کو ده لین (ملة، دین،
شریعه) ناین.

((خالی سینه))

هه‌سه‌نگاندنی ده‌قی فهرمووده و گیره‌ده‌کانی

به‌له‌وه‌ی بچینه خزمه‌تی زانایانی فهرمووده پینویسته ئه‌وه بزانی که ئه‌م فهرمووده‌یه به‌هیچ ده‌قی‌کیانه‌وه له‌لایه‌ن مسلم و بخاریه‌وه دهرنه‌چووه و نه‌گه‌رینراونه‌تموه. که ئه‌مه‌یش گومانی زیاتر له‌سه‌ر دروست ده‌کات. جگه له به‌شیکی که‌می نه‌بیت که له‌یه‌که‌م فهرمووده‌دا هاتوو. پاشان له‌پرووی ده‌قه‌وه بزانی زانایان چی له‌سه‌ر ده‌لین:

۱- زانای فقیه و مفسر احمدی کوپی حزم ی ئه‌ندهلوسی له کتێبه‌که‌یدا به‌ناوی (الفصل ۳/۳۹۳) ده‌لینت: (لایصح اصلاً من طریق الاسناد لانها موضوعه غیر موقوفة ولا مرفوعة).

واته: له‌پینگه‌ی سه‌نه‌دی فهرمووده‌که‌وه به‌هیچ شیوه‌یه‌که دروست نیه چونکه ده‌ست هه‌لبه‌سته نه‌(موقوفه وه مرفوع) که دوو جوړه فهرمووده‌ن له‌پرووی سه‌نه‌ده‌وه.

۲- ابن‌الوزیر الیمانی زانای پایه به‌رز له کتێبه‌که‌یدا به‌ناوی (العواصم القواصم) ج ۱/ ۱۸۶ دا ده‌لینت: (واياك والاعترا ب(كلها هالك الا واحدة)، فانها زیادة فاسدة، غیر صحیحة القاعدة، لا یؤمن ان تكون من دسیس الملاحدة).

واته: خۆت بپارێزه له‌بای بوون له‌پسته‌ی هه‌مو تیاچوون جگه له یه‌کیکیان نه‌بیت چونکه ئه‌و پسته‌یه زیاده‌یه‌کی گه‌نده‌له‌و بنه‌مایه‌کی دروستی نیه وه نابێ ئه‌مین بین له‌وه‌ی که ئه‌م زیاده‌یه پیلانی بێ دینه‌کان نه‌بیت.

۳- محمد علی شوکانی له‌ته‌فسیره‌که‌یدا به‌ناوی (فتح القدی) ۳/ ۵۹ دا ده‌لینت: (اما زیادة كونها في النار الا واحدة فقد ضعفها جماعة من المحدثین، بل قال ابن حزم: انها موضوعة).

واته: به لأم نهو زيادهيهی که له فرموده که هاتوره که هه موو له ناگران جگه له يه کيکيان نه بئيت. نهو پاستی کۆمه لي له فرموده ناسان به لاوازيان داناوه ته نانهت ابن حزم به هه لبه ستراوی زانيوه، که واته له پرووی دهو و سه نه دهو زياده که ی دهست هه لبه ستو به فرموده ی پيغه مبه ناژميردرئيت.

به لأم له پرووی گه پيژنه ره نه باوييه کان زوريك له زانايان وه کو ترمذي، الحاكم ابن تيميه، الذهبي، الشاطبي، ابن حبان، شعيب له بهر نه وهی که زياده ی که ی تيدانيه. (که هه موو له ناگردان) (وصحح حديث ابي هريرة خاصة وليس فيها الوعيد ولا التفسير للناجية).

واته: گه پاند نه وه که ی ابو هريره يان به راست زانيوه به تايبه تی چونکه هه ره شهو راهی رزگار بووانی تيدانييه.

وه باقی گه پيژنه ره وه کان (الرواة) وه کو معاويه ی کوپی ابو سولفيان وه عبدالله ی کوپی عمرو (عوف) ی کوپی مالک. چونکه که سی وه های تيدايه که (ناصبی) يه واته له وانه يه که جنيو قسه ی ناره وا به امامی علی (كرم الله وجهه) ده ليئت متعانه به گه پيژنه راه کانايان ناكرئيت وه کو ابن الوزير له كتيبته كهيدا (العواصم والقواصم) دا ده ليئت: (وفي سند حديث معاوية ناصبي فلم يصح عنه، وفي حديث عبدالله بن عمر وعوف بن مالك. ليس فيها شيئ على شرط الصحيح ولذلك لم يخرج الشيخان شيئا منها). العواصم والقواصم، ج ۳/ ۱۷۰.

واته: له سه نه دی نهو فرموده يه که معاويه گيژاويه ته وه که سيکی (ناصبی) تيدايه که دروست نيه گه پيژنه راه ی لي وه ربگيرئيت.

وه له وه فرموده يه دا که عبدالله ی کوپی عمر و عوفی کوپی مالک گيژاويانه ته وه هيچ مه رجیکی راستی و دروستی تيدانيه هه له بهر نه وه يه که شيخان واته بخاری و مسلم نه يان گيژاوه ته وه.

((خالی جوارھم))

ئەگەر ئۇو ھەفتاوسى فرقه ئومەتى پىنھامبەرن چۆن دەچنە ئاكرەو، كرېمان
ئەم فرمودەيه لەھەردوو ڕووى دەقو گېزانوۋە راست و دروست بێت
بەزىادەكەيشىوہ كه زىاتر جىگەى مشومرە. ئايا ئوۋ دەكەينىت كه بەچونە
ناو ئاكرەوہ لەئىسلام دەرچووبن وە بەبى باومر بژمىردىن؟ وە ماناى ئوممە
جەو ھەند چۆر دەكەينىت؟

بۆ وەلامى ئەم دوو پرسیارە دەچینە خزمەتی زانیان و شارەزانی
فەرموودە تا لەوانەو پێنمایى بکړن و بەهەلە مۆرکی بى باوەر
لەنتوچەوانى کەس نەدەین.

وەلامى پرساری بەکەم:

(۱) پیش‌وای زمانه‌وانی و زانای شمرع (ابو سلیمان الخطابی له‌تفسیری
ثبو و فرموده‌ی هفتاو سی فرق‌دا ده‌لئت: (فیه دلالة علی ان هذه
الفرق كلها غیر خارجة من الدین، اذ قد جعلهم ﷺ کلهم من امته) انظر
معالم السنن ج ۴/۷).

واټه: لهو فرموده ده دا به لږه ههيه له سمر نه وه كه ئه م "فرق" ده ستانه له ناينى ئيسلام درنه چوون. چونكه پيغه مبهري ئيسلام هه مووياني به ئوممه تي خوږى داناوه. بروانه كټيبى (معالم السنن).

(۲) شیخ الاسلام ابن تیمیہ له ڪٿیبتہ ڪیدا بہ ناوی منهاج السنہ ج ۵/۲۴۱
دا ده لیت: (والنبي ﷺ لم يخرجهم من الاسلام، بل جعلهم من امتہ).
واته: پیغمبري خود اُهو فرقانہی لهئیسلام دہرنہ کردوہ بہ لکو
بہ نومعنتی خوئی دایانوں و ناوی بردون....

۳) پيشه‌وای وردبين و ليكۆلەر (ابو اسحاق الشاطبي) له كتيبه‌كه‌يدا به‌ناوی (الموفقات) ج ۱۹۳/۴-۱۹۴ دا له‌سه‌ر ئه‌م فهرموده‌يه به‌م جوژه ده‌ليئت: (ليس في النصوص الشرعية ما يدل دلالة قطعية على خروجهم عن الاسلام، والاصل بقاؤه حتى يدل على خلافه، واذا قلنا بتكفيرهم فليسوا اذاً من تلك الفرق بل الفرق من لم تؤدهم بدعتهم الى الكفر وانما بقت عليهم من اوصاف الاسلام ما دخلوا به في اهله، والامر بالقتل في حديث الخوارج لا يدل على الكفر، اذ للقتل اسباب غير الكفر، كقتل المحارب والفئة الباغية بغير تاويل واشبه ذلك، فالحق ان لا يحكم بكفر من هذا سبيله)...

واته: له‌ده‌قه شرعيه‌كاندا هه‌چ به‌لگه‌يه‌كي چه‌سپاو نيه له‌سه‌ر ده‌رچوونی ئه‌و ده‌ستانه له‌چوار دیواری ئیسلام. وه ئه‌ساس مانه‌وه‌يانه له‌ناو ئیسلام دا. هه‌تا به‌لگه‌يه‌ك جودا له‌و ده‌قه په‌يدا ده‌بيئت له‌سه‌ریان. وه ئه‌گه‌ر وتمان ئه‌وانه "كافر" و بئى باوه‌رن كه‌واته له‌پریزی ئه‌و ده‌ستانه نین كه‌ می‌ژوونوسان ئه‌و فهرموده‌يانه به‌سه‌ردا سه‌پاندون. به‌لكو "فرق" ده‌سته به‌كه‌سانیک ده‌وترئت كه‌ "بدعه" داهینراوه‌كه‌یان له‌دینا نه‌گاته ئاستی بئى باوه‌ری. به‌لكو ده‌بئى سیفاتی ئیسلامه‌تیا ن له‌سه‌ر ما بیئت كه‌ له‌ناو ئیسلام بیان هی‌لیتیه‌وه. وه له‌فهرموده‌ی پیغه‌مبه‌ردا ﷺ فهرمان به‌كوشتنی (خوارج) ده‌رچوان یا ن لاده‌ران هاتوه‌ كه‌ یه‌كین له‌و هه‌فتا و سئ ده‌سته‌یه. به‌لگه‌ نیه له‌سه‌ر بئى باوه‌ریان. چونكه‌ كوشتن هۆكاری زۆری هه‌یه جگه‌ له‌بئى باوه‌ری. وه‌كو كوشتنی كه‌سێك كه‌ جه‌نگ له‌گه‌ل موسولمانان ده‌كات، وه‌یان ده‌سته‌یه‌كي یاخی له‌ده‌وله‌تی ئیسلامی به‌بئى هۆیه‌كي شرعی ده‌یان وێنه‌ی ئه‌مانه. كه‌واته راستیه‌كه‌ی ئه‌وه‌یه كه‌ داوه‌ری ئه‌وه كه‌ فهرمان به‌كوفری كه‌سێكدا نادرئت. كه‌ له‌و ده‌ستانه بیئت.

وهلامی پرسپاری دووهه م

مانای "ئوممه" چیه ؟

ئەگەر بەوردی لەهەموو دەقه جۇراوجۆرهکانی فەرمودەى حەفتاو سى فرقەکه بەدەین وشەى "امتى" دوباره کراوەتەرە و بەس که بەپیتی (یىنى) (نبسه) کۆتایی پى ھاتوو واته: ئوممەتى من که ئەمەیش بەلگەیه لەسەرئەوہى که تەواوى ئەو حەفتاو دوو دەستەیه لەژێر ناوى ئیسلام دا ماونەتەرە که ئەگەر بى باوەرو دەرچوو لەئىسلام بونایە هیچ کات پیغەمبەر ﷺ بەئوممەتى خوێ دانەدەنان. وە مەبەست لە ئوممەت ئوممەتى ئیسلامە.

"امە" لە زمانەوانیدا بەچەند مانایەك ھاتووہ که ئەمانەن:

ا-بەمانای "جماعة" کۆمەل: که مختار الصحاح لاپەرە (٢٥) دا ھاتووہ: (الامة) الجماعة قال الاخفش هو في اللفظ واحد وفي المعنى جمع) واته: ئوممە وشەكەى تاکەو ماناکەى کۆیە.

ب-بەمانای پێگەر دین ھاتووہ: فلان لا امة له اى لادين له ولا نخله. واته: فلان کەس ئوممەتى نیە. یانى دینی نیە وە گەلى نیە.

ج-بەمانای کات ھاتووہ خواى گەررە دەفەرموئیت: ﴿واذکر بعد امة﴾ واته: کەوتەرە بیرى پاش کاتو زەمانیک...

ماوتەرە پرسپاریک، ئایا ئەو حەفتاو دوو فرقە لەکام ئوممەتن یەکەم (امە الاجابە) بەدەمەرە ھاتوو. دوھەم (امە دعوة) بانگ کراو که بێگومان مەبەستى پیغەمبەر که دەفەرموئیت ئوممەتى من ئەوانەن که بەدەنگى بانگەوازەکیەرە ھاتوون وە باوەریان پى ھیناوە. ئەک ئەوانەى که

بانگی کردون وه لأمیان نه داووته وه به باوهر پی کردنی چونکه (امة دعوة) به بی وه لآمدانه وه له ناگردان. وه به نوممه تی پیغه مبر دانانرین وه کو پیغه مبر ﷺ ده فرمویت: {والذي نفس محمد بيده، لا يسمع بي احد من هذه الامة يهودى ولا نصرانى ثم يموت ولم يؤمن بالذي ارسلت به الا كان من اصحاب النار} اخرجه مسلم عن ابی هريره: رقم ۱۵۳.

واته: سویند بهو که سهی که گیانی محمدی به دهسته همر نوممه تی له جوله که و گاور گوئی له بانگه وازی من ده بیت و باوهر بهو په یامه نه هینیت که بومن ره وانه کراوه. وه پاشان بمریت نه وه له هاوه لانی ناگره یانی به بی باوهری ده مریت.

که واته نهو حه فتاو دوو فرقه یه له نوممه تی پیغه مبرن وه نوممه تی (اجابه) ن وه نه گهر فهرزن بچنه ناو ناگریشه وه تییدا نامیننه وه چونکه موسلمانان گونا هبارن نه ک بی باوهر...

((خالی بینجهم))

تا چند نهم فرموده یه له گه ل قورئاندا هاوسهنگه و پیک دیت

له پیشه وه باسی نهره مان کرد که فرموده که نه له پوی ده قه وه، وه نه له پوی (راوی) گیره کانیه یه یک نین وه نه و زیاده یی که ده ستیشانی به هشتی و جهه نمی ده کات به پای ته وای زانایانی فرموده وه ده ست هه نه بست و لاوازو دروستکراوه. جگه له وهش له گه ل نه و پیزو گه وره یی و، پله به رزییه یی که خوی گه و ده بۆ موسولمانانی قه رارداه و به رزی کردونه تمه به سهر جوله که و گاورو باقی گه لانی عاله مدا، نه گونجاوه و یه ک ناگریته وه.

وه نیعه لیله دا به راوردی ده که نین به یه ک نایه تی قورئانی پیروز تا زیاتر نه بونی نهم هاوسهنگیه مان بۆ پون بیته وه..

خوی گه و ده فرمودیت: ﴿كَانَ النَّاسُ أُمَّةً وَاحِدَةً فَبَعَثَ اللَّهُ النَّبِينَ مُبَشِّرِينَ وَنَذِيرِينَ وَأَنْزَلَ مَعَهُمُ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ لِيَحْكُمَ بَيْنَ النَّاسِ فِي مَا اخْتَلَفُوا فِيهِ وَمَا اخْتَلَفَ فِيهِ إِلَّا الَّذِينَ أُوتُوهُ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَتْهُمْ الْبَيِّنَاتُ بَغْيًا بَيْنَهُمْ فَهَدَى اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا لِمَا اخْتَلَفُوا فِيهِ مِنَ الْحَقِّ بِإِذْنِهِ ۗ وَاللَّهُ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ﴾ (البقره: ۲۱۳).

واته: کاتی خوی خه لکی له پیش حهره تی نوحدا یه ک بوون له سهر بی باومپی پاشان خوی گه و ده پیغه مبرانی بۆ په وانه کردن به مژده ورو ترسینه ووه له گه ل نه و پیغه مبرانه دا په یامی بۆ ناردنه خواره وه تاوه کو

داوهری بکهن بهراستی له ننیوان خه لکیدا لهو شتانهی که ناکوکیان هیه لهسهری، بهلام ناکوک و پاجیانه بوو لهسهری جگه لهرا نهییت که پهیمای خودایان بۆ هاتوو هه موو شتیکی بۆ پوون کردنهوه بهلام جیاوازی کهوته ناویانهوه بههوی یاخی بونیانهوه وه خوای گهره رینمای نهوانهی کرد که باوه پداربوون بۆ سهر رینگای راست و نهیهنشت ناکوکی بکهوینته ننیوانیهوه نههش بهفرمانی خوئی. وه خوای گهره رینمای ههر کهسینک دهکات بهخواستی خوئی بۆسهر رینگای راست و دروست که نهویش نیسلامه.

ئهم نایهته پیرۆزه ناماژ به دوو شت دهکات که جینگهی سهرنجه: یهگه/ دووبهرهکی ناکوکی له ننیوان په پیرهوانی ناینه پیشوهکان بهتایبهت جولهکهو گاور نهویش بههوی سهرکهشی و یاخی بونیانهوه. دووهه/ پهرهردگار بهخواستی خوئی موسلمانان لهو دوروبهرهکی و ناکوکیه دهپارزی و، بۆ سهر رینگای راست رینمایان دهکات که نایهلی بهو دهرده دوچار بین.

زانای پایه بهرز مفسری قورنان (ابن کثیر) له تهفسیره کهیدالهسهر ئهم نایهته فرمودهیهکی درژ دههینیت که زۆربهی ههره زۆری ناکوکیهکانی ننیوان جولهکهو گاور بهیان دهکات و بزگاربونی موسلمانان لهو ناکوکیه دا بهرینمای پهرهردگار پوون و ناشکرا دهکات و دهلیت:

{ فهدی الله الذین آمنوا لما اختلفوا فیه من الحق باذنه، فاختلّفوا فی یوم الجمعة فاختذ اليهود یوم السبت، والنصارى یوم الاحد، فهدی الله امة محمد ﷺ لیوم الجمعة. واخلتلفوا فی القبله، فاستقبلت النصارى المشرق، واليهود بیت المقدس، فهدی الله امة محمد ﷺ للقبله،

واختلفوا في الصلاة فمنهم من يركع ولا يسجد، ومنهم من يسجد ولا يركع، ومنهم من يصلي وهو يتكلم ومنهم من يصلي وهو يمشي، فهدى الله امة محمد للحق من ذلك، واختلفوا في ابراهيم عليه السلام فقالت اليهود: كان يهودياً، وقالت النصارى: كان نصرانياً، وجعله الله حنيفاً مسلماً فهدى الله امة محمد للحق من ذلك، واختلفوا في عيسى عليه السلام، فكذبت به اليهود وقالوا لامة بهتاناً عظيماً، وجعلته النصارى الها ولداً وجعله الله روحه وكلمة، فهدى الله امة محمد ﷺ للحق من ذلك، وكان ابو العاليه يقول: في هذه الآية المخرج من الشبهات والضلالات والفتن. انظر تفسير مختصر ابن اكثير ج ١، ص ١٨٨}.

واته: عبدالرحمن كوپى زىدى كوپى اسلم له باوكيه وه له بارهى نه نايه ته وه (فهدى الله الذين آمنوا لما اختلفوا فيه من الحق باذنه) ده لیت: اهلى كتاب جياولزى كهوته نيوانيان وه له سهر روژى پشوو "جمعه" جوله كهكان شه مميان كرده پشوو، وه گاوردكان روژى يه كه شه مميان كرده پشوو، خواى كه وه ره رننمايى نوممتهى محمدى كرد بو روژى جمعه. پاشان ناكوك بون له سهر "قبله" پوگه، گاوردكان پويان كرده روژه لات وه جوله كهكان پويان كرده (قدس) خوا رننمايى نوممتهى محمدى كرد بو "قبله" ي نيسته كه كه عبييه، پاشان جياوازيان له سهر نويز كردن كه ههنديكيان كړنوشيان ده برد به بى سوجده وه ههنديكيان سوجده يان ده برد به بى كړنوش وه ههنديكيان نويزى ده كرد و قسه يشى ده كرد وه ههنديك نويزى ده كردو به پړيوه ده پړيشت. خواى كه وه رننمايى نوممتهى محمدى كرد ﷺ بو پاست و په واكهيان كه نويزى نيس تاى موسولمانانه پاشان ناكوك بون له سهر روژوگرتن. كه ههنديكيان نيوى روژ به روژ ده بوون. وه ههنديكيان تمنا ههندى

خواردنيان له خوځيان قهدهغه نهكرد بهلام خواى گهوره پښنمايى
موسولمانانى بۇ نهو راستييهى كه رڅوړى نښتايه كرد.

پاشان جياوازي كهوته نښوانيان لهسهر حنزهتې ابراهيم سهلامى
خوداى لهسهر بښت كه جولهكهكان دهيان وت ابراهيم يهوديه. وه
گاوارهكان دهيان وت ابراهيم گاواره بهلام خوداى گهوره گڼپراى به
موسولماننكي خاوين. وه خواى گهوره پښنمايى نوممهتې محمدى كرد
بۇ نهو راستيه، پاشان جياوازيان بوو لهسهر عيساى كوپى مريهم
سهلامى خواى لهسهر بښت. كه جولهكهكان عيسايان بهدرو خستهوه
تاوانى گهورهديان دايه پال دايكى. وه گاوارهكانيش دهيانوت بهعيسا.
كه خودايه و كوپى خودايه بهلام خوداى گهورد بهدرو وشهى خوځى
لهقهلهميدا، وه خواى پهروهردگار پښنمايى نوممهتې محمدى ﷺ كرد
بوسهر نهو راست وپهوايهى كه خوځى دايئابوو.

ابن كثير دهليت: "ابو العالیه" وتويهتې لهم نايهته پيړزهده درچون و
پزگار بونى تڼدايه بۇ موسلمانان، لهليك چوان و، گومپرايى و، ناشوب...
كه نههم فهرموديه زور بهپراشكاوى دهستهبهندى جولهكهو گاور بهيان
دهكاو هوكاري نهو فرقه گمراييهيش پون دهكاتهوه و موسلمانانى
نوممهتې محمدى ﷺ ئې دهرياز دهكات، نايه دهكرنت نوممهتې محمد
لهوان زياتر تهفرهقيان تې بكهونت كه هيچ كات نوممهتې محمد لهسهر
پيغه ممبرايهتې محمد و باقى پيغه ممبرانى تر بچوكترين ناكوكيان نهبووه
نهدى بوجى وه لهسهرچى بڼه حهفتاوسې فرقه، خوځنهرى بهريز خوت
بپريار بده...

((خالی شه شه))

ئو حەفتاوی سێ فرقه یه تیپه ریون، ئیستا هەن، یان نهاتوون
 کاتی بهوردی له فرموده که دهکۆلینهوه نهوه مان بۆ پوون دهبیتهوه که
 نهگه فرموده که بگاته پلهی راست و دروستی له همدوو پووهوه، نهوه
 تهنا ئو بهشهی دروسته که تهنا باسی حەفتاوی سێ "فرقه" که
 دهکات و بهس وه باقی نهوهی که باس لهوه دهکات حەفتاوی دوویان
 له دۆزهخ دایه و یهکیکیان له بههشتایه، بهلای تهواوی زانایانی
 فرموده نه دروسته و نه نه ساسیکی هیه وه به دهست ههلبهستی
 دهزانن، چونکه نه پیغه مبهری ئیسلام به چونه ناگرو بهههشتهوه لهیهکی
 جودا کردونهتهوه.

وه نه هاوه لآن و زانایانی "سلف" له سهدهی یهکه م و دوهم، ناوزه دی ئو
 حەفتاوی سێ دهسته یه یان کردوه به لآم به چوار سهده له پاش زانایانی
 "سلف" پیشینه میژوونوسان ئو حەفتاوی سێ "فرقه" دهسته و
 تاقمه یان ناوزه دی کردوه..

١- خاوهن کتیبی (اضواء علی حدیث افتراق الامه) تالیف عبدالله بن
 یوسف الجدیع، لاپه ره (٥١) دا ده لیت (وانما اشتهر بتعین الفرق
 المقصود بهذا الحديث جماعة من المتأخرين، كأولئك الذين صنفوا في
 تاريخهم، من امثال الشيخ عبدالقاهر بن طاهر البغدادي صاحب (الفرق
 بين الفرق) بل اجتهد هذا ليصيرهم ثلاثا و سبعين فرقة وقدمات سنة
 (٤٢٩هـ) فكان الافتراق عن الصراط المستقيم قد انتهى الى زمانه، ومن
 عجب ان الشيخ عبدالقاهر كان من الاشعرية الذين قالت فيهم طوائف من
 المتكلمين من بعدهم: (الاشعرية من الفرق الاثنین والسبعین التي في

النار)، فلا حول ولا قوة الا بالله، ولعلك تدرك من هذا كم كان مناجاة السلف الاولين على الخير والسلامة).

واته: نهوي که ناسراوه بهدياری کردنی شو دهستانه‌ی که مهبستن بهر فرموده‌یهوه کۆمه‌لینکن له‌شوینکه‌وتوانی پینشینه وهکو نهوانه‌ی که له‌کتیبی میژوه‌کانیان ناوزه‌دیان کردون. وهکو شیخ عبدالقاهر به‌غدادی خاوه‌ن کتیبی (جیاوازی له‌نیوان ده‌سته‌کاندا) به‌لکو هه‌ولنی زۆری داوه تاوه‌کو شو حه‌فتاو سی "فرقه"یان لی ته‌واو بکات. که شیخ عبدالقاهر له‌سالی ٤٢٩ هـ کۆچی وه‌فاتی کردوه که به‌گۆیره‌ی ناوزه‌دکردنی شو ده‌ستانه که له‌پینگه‌ی راست ترازاون هه‌تا زه‌مانی شیخ کۆتایی پی هاتووه، وه نه‌وه‌ی که جینگه‌ی سمرسوپمانه نه‌وه‌یه که خودی شیخ عبدالقاهر له‌ده‌سته‌ی نه‌شعمریه‌وه‌کانه. که له‌پاش مردنی شیخ تاقمیک له‌بارگرانان تاقمی نه‌شعریه یان له‌ریزی شو حه‌فتاو دوو "فرقه"یه داناوه که له‌ئاگردان که ده‌بی به‌داخو نه‌سه‌فینکی زۆرموه بلین: هیچ په‌ناو هیزیک نیه جگه له (الله) نه‌بیّت وه په‌جا وه‌هایه له‌مه‌وه بۆت پون بیته‌وه که‌ریبازی (سلف صالح) چه‌نده له‌سهر چاکه و پاریزراو بوون.

٢- زانای پایه‌برز شیخ الاسلام ابن تیمیه (رحمه الله) له‌م باره‌یه‌وه ده‌فرمودیت: {واما تعین هذه الفرق فقد صنف الناس فيهم مصنفات وذكرهم في كتب المقالات، لكن الجزم بان هذه الفرقة الموصوفة احدي الثنتين والسبعين لا بد له من دليل، فان الله حرم القول بلا علم عموماً، وحرم القول عليه بلا علم خصوصاً، حتى قال: (وايضاً فكثير من الناس يخبر عن هذه الفرق بحكم الظن والهوى، فيجعل طائفته والمنتبسة الى متبوعه الموالیه له هم اهل السنة والجماعة، ويجعل من خالفها اهل

البدع، وهذا ضلال مبين، فإن اهل السنة والحق لا يكون متبوعهم الا رسول الله ﷺ فمن جعل شخصاً من الاشخاص غير رسول الله ﷺ من احبه ووافقه كان من اهل السنة والجماعة ومن خالفه كان من اهل البدع والفرقة، كان من اهل البدع والضلال والتفرق { مجموع الفتاوى ٢/٣٤٦-٣٤٧.

واته: به لام ديارى كردنى نهو فرقانه كه خه لكى دابه شى كردون له ناو دانراوه كانياندا وه ناويان بردون له په پراو بيژراوه كانياندا ده بى نه وه بزانيت كه جهخت له سهر نهو ده سته و تاقمانه بهو تاريخه ي كه يه كيك لهو حه فتاودوو فرقه ن پيويست به به لگه ده كات، چونكه خواى گه وړه ياساغى كردوو وه ته ي بى زانين به گشتى. وه ياساغى كردوه به ناوى خوداوه قسه كردن به بى زانيارى به تايبه ت كه ته نانه ت ابن تيميه ده نيت: دوباره زور ك له خه لكى ه والى نهو ده دهن كه نهو ده سته و فرقانه كي ن و كامانه ن له سهر بنه ماي گومان و ثاره زووبازى به جور ك كه نهو ده ده سته و تاقمى خويه تى وه په يوه ندى به وه وه هيه و شوين كه و ته وه ه و اداريه تى نهو به نه هلى "سنه و جماعه" تى بزانيت، وه نهو ده سته و كه سانه ي كه پاى جياوازى له گه ل نه م و ده سته كه ي نه مدا ه بريت به نه هلى "بدعه" بزانيت، نهو ده سته و تاقم و كه سانيكى ثاوه ها له گومراپيه كى ناشكرادايه چونكه نه هلى حه ق و "سنه" ت به كه سانيك ده و ترين كه شونينكه و ته ي پينغه مبه رى خودا ﷻ بيت كه واته نه گهر كه سيكى ترى جگه له پينغه مبه رى خودا خوش بويت وه ها وراپايت له گه ليدا و ته نها نهو به نه هلى "سنه و جماعه" بزانيت وه كه سيكيش له گه ل نه واندان ه بريت به نه هلى بدعه و "فرق" بزانيت وه كو زور لهو ده سته و تاقمانه ه ن و وه ها بيرده كه نه وه، نهو له راستيدا خويان نه هلى

بدعه "گومرایی و فرق"ن... برپاوه مجموع الفتاوی ابن تیمیہ بهرگی ۲
لایپره ۳۴۶-۳۴۷.

دوباره ابن تیمیہ (دهرباره‌ی دیاری کردنی نه‌هلی ناگردا له‌کتیبیکی
تریدا به‌ناوی (منهاج السنه ج ۵/ص ۳۴۹-۳۵۰) ده‌لینت (فلا نشهد لمعین
بالنار لإمكان انه تاب، او کانت له حسنات محت سیناته، او کفر الله عنه
بمصائب او غیر ذلک).

واته: نینه شایه‌تی ناده‌ین له‌سهر که‌سینکی دیاریکراو به‌ئه‌هلی ناگر
چونکه نه‌گونجی که پاشان توبه‌ی کردینت، وه یان چاکه‌کانی
خرابه‌کانی شورده‌بیت‌وه، یان خوای گه‌وره له‌تاوانه‌کانی بورابیت
به‌هوی به‌لاو نه‌هامه‌تیه‌که‌وه که توشی بوینت وه‌یان جگه له‌مانه‌ش.

له‌م فهرمودانه‌وه که زانایان له‌سهر فهرموده‌که‌ی پیغه‌مبه‌ر ﷺ به‌یانیان
کردوه بق مان دهرده‌که‌وینت که: نه‌خوای گه‌وره و نه‌پیغه‌مبه‌ره‌که‌ی و،
نه‌هاوه‌لانی، نه (سلفی صالح) نه فرقانه‌یان ده‌ستنیشان نه‌کردوه،
نۆربه‌ی میژوونوسان له‌یوسفی کوپی (اسباطه) وه گنپراویانه‌ته‌وه که
وتویه‌تی ریشه‌ی "بدعه" و داهینان له‌دنیا چوار ده‌سته‌ن (الرافضه،
الخوارج، القدریه، المرجئه) وه ههریه‌که‌ی له‌مانه ۱۸ فرقه‌یان ئی جودا
بوته‌وه بونه‌ته ۷۳ "فرقه".

۳- به‌گویره‌ی میژوونوسان بیت نه‌وانه پژیون نیت‌ر ده‌سته‌و تا‌قمی تازه‌ی
به‌رناکه‌وینت، که‌جگه له‌دونایان که شیعه‌و سنی نه‌شعرین نه‌وانی تر
نه‌ماون وه‌کو ده‌سته‌و تا‌قم.

۴- به‌بی به‌لگه‌و زانیاری ناتوانین هیچ ده‌سته‌یه‌ک له‌م رۆژده‌دا به‌یه‌کی‌ک
له‌و حه‌فتاو دوو "فرقه" به‌ ده‌ستنیشان بکه‌ین..

((خالی جهوتهم))

ئایا حزبە ئیسلامیەکان بە "فرق" دادەنرێن وەتا چەند فرە حزبی
لە ئیسلامدا پەوایە

لەپاش نەمانی دەولەتی ئیسلامی گشتگیر کە خەلافەتی عثمانی یان پی
دەوت وە زۆریک لەولاتانی ئیسلامی لەژێر سایەیدا پارێزراو لە
ئەمانابون. کە بەنەمانی خەلافەتی عثمانی یەک پارچە موسوڵمانان
نەما. وە جولهکەو گاور کە دوو دۆژمنی بەبی بەزەیی موسوڵمانان بون
ولاتانی ئیسلامیان داگیرکرد و وەبەکوشتنی دلسۆزانی ئیسلام و
تالانکردنی سەرچاوەی ژانیان پازی نەبون. بەلکو دەستور و یاسای
گەلانی موسوڵمانیان لەقورئان و شەریعەتی ئیسلامیەوه گۆڕین بۆ
دەستور و یاسای (علمانیە) سکولاریزم، کە دەستچن و دروستکراوی
خۆیان بوو وە دینیان لەدەولەت جودا کردەوه و حەرامی خۆی
گەورەیان لەلای وە لانی خۆی گەورەیان حەرام کرد.

کە لەپاش هەفتا سال لەزۆریەیی ولاتانی ئیسلامیدا و بەتایبەت
لەعێراقی ئێمە هەتا ئەمڕۆ بەردەوامە. وە لەماوەی ئەم هەفتا و چەند
سالەدا لەگۆشەو کەناری ولاتانی ئیسلامیدا، لاوانی بانگخاوە زانایانی
دل روشن بیدار بونەوه و بەهەول و کۆششی خۆیان وە بەگیان خستنه
سەردەستیان بۆ گەڕانەوەی فەرمانڕەوایەتی ئیسلام چون بەگژی
جولهکەو گاور و نوکەرانیا نا هاتنه مەیدان، بەدروست کردنی حزب و
رێکخراوی جۆراوجۆر و شیوازی پەرۆردەو بانگەوازی زۆریک لەپۆلە
گەلانی موسوڵمانیان لەبی ناگایی و خەری مەرگبار بەناگاہ هینانەوه و

خۆیشیان لەزیندانهکانی نوکەرانیان وەیان لەمەیداندا بەپیلانی جۆراوجۆر لەسێدارە دران و، گوللەباران کران، کە جمال الدین ئەفغانی و حسن البناء ، سید قطب، و کتور علی شریعەتی، نوابی سەفەویی و، عبدالقادر عودەو، عبدالعزیز بدری و دەیان و هەزاران لەم کەلە پیاوانە نمونە ی پونی قەرکردنی ئەو پیاوێ بەرزانی بوون.

کە دروست کردنی حزب وەکو ئامێرو وەسیلە یەک بۆ چەسپاندنی شەریعەتی پەرورەدگار و فەرمانڕوایەتی ئیسلام دەوری هەرە کاریگەری هەبوو لەپرابوونی ئیسلامیدا وە قەلغانێک بوو لەبەردەمی تیری دۆژمنانی ئیسلامدا. بەجۆرێک کە نوکەرانی جولهکەو گاور لەنیو وڵاتانی ئیسلامیدا بەچۆکا هاتوون لەبەردەمی پۆلە بەئەمەکەکانی ئیسلامدا کە ئەمڕۆ ناغا خۆی هاتوووە مەیدان بۆ پارێزگاری لەنوکەرانیان و، سەرکۆتکردنی موسلمانان و نەهێشتنی ئیسلام. کە بەیاری پەرورەدگار ناغایش بەچۆکا دیت و جارێکی تر خۆری ئیسلام لەناسۆی ژیاومان وە لەدەم کەلی وڵاتانی ئیسلامیدا هەلدیئت...

بەلام بەداخەو بەهۆی پیلانی شەو و رۆژی دۆژمنانی ئیسلام، وە نەزانی و کێچ و کالی، و هەلپەیی گەیشتن بەناو شۆرەت و پلە هەر وڵاتێک لەباتی یەک حزب، چەندین حزبی ئیسلامی تێدا یە کە بووەتە جینگەیی سەرئێج و پرسیار. وە ئەم پرسیارەش دەورۆژنیئت کە ئایا ئەحزابی ئیسلامی بە "فرق" دەستەو تاقم دادەنرێت؟

ئێمەیش بۆ وەلامی ئەم پرسیارە دەچینە خزمەتی زانای پایە بەرز شیخ الاسلام ابن تیمیە (رحمە الله).

کە دەلیت: (واما رأس الحزب فانه رأس الطائفة التي تتحذب، ای تصویر حزبا، فان كانوا مجتمعين على ما امر الله به ورسوله من غير زيادة

ولانقصان لهم مؤمنون لهم مالهم وعليهم ما عليهم، وان كانوا قد زادوا في ذلك ونقصوا مثل التعصب لمن دخل في حزبهم بالحق والباطل والاعراض عن من لم يدخل في حزبهم سواء كان على الحق والباطل، فهذا من التفرق الذي ذمه الله تعالى ورسوله فان الله ورسوله امرنا بالجماعة والائتلاف ونهيا عن التفرق والاختلاف، وامرنا بالتعاون على البر والتقوى ونهيا عن التعاون على الاثم والعدوان) مجموع فتاوى ابن تيميه: ٩٢/١١.

واته: سهرکردهی حزب بریتیه له سهرکردهی تاقمیک که بوبیت به حزب جا نه گهر کویون له سهر نه و دستورو یاسایانهی که خوداو پیغه مبه ره که ی فرمانیان پی داوون به بی که و زیاد، نه وه نیماندان، چ مافی که بو نیماندار هیه بو نه و حزبیانهیش هیه، وه چ ئمریک له سهر نیمانداران هیه له سهر نه و انیش هیه، به لام نه گهر له سهر دستوری ئیسلام زیادو که میان کرد، بو نمونه ده ماگیری و پشتیوانی کردن له که سینک که ده چیته ناو حزبه که یانه وه به چاک یان خراب بهرگری ئی بکهن چونکه لایه نگری حزبه که یانه.

وه پشت هه لکردن و پرو وهرگیران له و که سانهی که له ناو حزبه که یدا نین جا نه و پشت هه لکردنه ره وا بیت یان نارپه و وه نه و که سانهی که له دهر وهی حزبه که دان راستن یان ناراست نه مانه هه ر پشتی تی هه لکه ن نه مه پینی ده وتریت نه و "فرق" و ده ستانهی که خودا و پیغه مبه ره که ی نکۆلی ئی ده که ن. چونکه خودا و پیغه مبه ره که ی فرمان به یه ک ریزی و هاوده نگه ده که ن، وه ریگری ده که ن له جیابونه وه و ترازان و نه یاری. وه فرمان ده که ن به هاوکاری و چاکه و پهریزکاری و ریگری ده که ن له هاوکاری له سهر تاوان و دورژمنکاری...

له م فرموده ی ابن تیمیه وه دهر ده کویت که:

۱/ حزب به "فرق" دانانریت مهگمر نهوهی که حزب ده مارگیری لهسه ر دروست بیئت وه حزب بییته کهشتیه کهی (نوح) ههرچی تیدابیت پزگاری بووه و ههرچی لهو کهشتیه دا نه بیئت گومراو خنکاوه.

۲/ گرنگ یه ک حزبیه وه یان فره حزبی نیه، گرنگ نهوهیه که حزب نامیریک بیئت بۆ یه ک ریزی موسولمانان و گهرا نهوهی فرمانره وایه تی ئیسلام وه هه ده فو ئامانج یه کیک بیئت نهگمر شیوازی کاریش یه ک نه بن....

۳/ فرمانی خودا و پیغه مبه ره کهی بریتییه له: -
ایه ک ریزی نیوان موسلمانان.

ب/ هاوکاری کردنی یه کدی له سه ر چاکه و پهریزکاری.
ج/ دوره پهریزی له یه ک ترازان و کیشه و دووبه ره کی...

که واته حزبه به مه رجی به بی ده مارگیری، وه به نامیر زانینی حزب وه کو وه سیله یه ک بۆ یه ک ریزی موسولمانان و گهرا نهوهی فرمانره وایه تی ئیسلام. حزب به م دوو مه رجه به "فرق" ناژمیرد ریت وه ته نانه ت به "تفریق" دانانریت، به لام فره حزبی له ئیسلامدا هیچ به لگمر پاساوئیکی نیه.

وه جگه له ناچاریی و نه مری واقع به لگه یه ک له سه ر چه ند حزبی له ئیسلامدا بوونی نییه. وه ده بی هه میشه موسولمانان و کهسانی زانا و دلسوز به ئیسلام له هه ولی یه کگرتن و یه کپیزی رابوونی ئیسلامدا بن وه به بی یه ک ریزی، یه ک بهیداخی، یه ک ئامانجی و هه ست و سۆزی برایه تی، نه خوای گه وره لیمان رازی ده بیئت وه نه سه ربه ریزی بۆ ئیسلام و موسلمانان بۆ ئیسلام و موسولمانان ده گه رپه ته مه که إنشاء الله هه موو هه ول و کۆششی ئیمه بۆ نه و یه کپیزی ده بیئت خویارو یا وه ریت...

((خالى ھەشتەم))

ھۆكاری سەرھەلدانى "فرق" و "احزاب" و راي جياواز لەنيوانيان ئەگەر بەوردى سەرنجىك لەمىژووى ئىسلام و ژيانى پىغەمبەرى ئىسلام و ھاوئە بەرپزەمكاني بدين دەبينىن كە لەو سەردەمە زېرىنەدا تا كۆتايى خەلافەتى "راشدة" جگە لە راجيائى ئەويش لەبوارى (اجتهاد) كوششكارى نە "فرق" و دەستەو تاقم ھەبوون. وە نە ئەو لەقەب و نازناوانە ھەبوون كە لەپاش ئەوان ھەتا ئەمۇ شۆينەواريان ماوەتەو: وەكو "سەنە" شيعە "سەلەفى، سۇفى، دەرويش. "جماعە" و لا جماعە" ھتە...

بەلام بەشەھىدبوونى امامى على كۆرى ابى تائب سلام الله عليه. كرم الله وجهه سەرھەتاي "فرق" سەرى ھەلدا، كە ئىمە لەم خالەدا ھەم ھۆكاری سەرھەلدانى "فرق" و ھەم احزابى ئىسلامى و راي جياواز لەسەريان و لەنيوانيان بەدوبەش بەيان دەكەين:

بەشى يەكەم: ھۆكاری سەرھەلدان وە راي جياواز لەنيوانيان، ھەرچەند لەخالەكاني پيشەویدا ئەوەمان پوونكردەو لەسەر زارى زانايان كە ئەو ھەفتا و سى "فرقە" يە لەفەرموودەكەدا زيادەيەو بەدەست ھەلەبەست دەژمىردرنت بەلام نكۆلى لەو ناكەين كە لەمىژووى ئىسلامدا چەند دەستەو تاقمىك سەريان ھەلداو و بوون وەكو "سەنە" شيعە "متعزلة" قدریە "جبریە" وە لىرەدا ھۆكارو راجياوازی نيوان ئەم پىنج دەستەيە دەخەينە بەردیدی خوینەران، كە لەم پىنج و شەو ئەساسە دەرناییت.

۱- مهسه‌لی "امامه" جی نیشنی ئایا له‌پاش پیغه‌مبیری ئیسلام کئی شایسته‌ی جی نشینی پیغه‌مبیره له‌پاش وه‌فاتی پیغه‌مبیر ﷺ، ابوبکری صدیق یان علی کوپی ابی‌تالب ره‌زای خودایان له‌سهر بئیت که کیش‌ه‌ی سهره‌کی نیوان شیعه‌و "سنی" ده‌گهریته‌وه بو‌ئهم مهسه‌له هه‌ستیاره که زیاتر سیاسیه نه‌ک فقهی وه باقی کیش‌ه‌کانیان به‌ئهندازه‌ی "امامه" زور گرنگ نین وه‌یان له‌چوار دیواری "اجتهاد" تی‌ناپه‌رن.

۲- تاوانی گه‌وره جگه له‌کفر و شرک "المرتکب الکبیره" ئایا که‌سینک تاوانی گه‌وره نه‌نجام بدات وه‌کو کوشتن، دزی، شهراب خواردن، زنا، له‌هممان کاتدا نویژو روژویش به‌جی بهینی به‌کردنی ئه‌و تاوانانه له‌ئیسلام ده‌چیته دهره‌وه و به‌همیشه‌ی له‌دۆزه‌خدا ده‌مینیت‌وه؟ یان ههر به‌موسلمان داده‌نریت و به‌گویره‌ی تاوانه‌که‌ی سزاده‌دری و پاشان ده‌چیته به‌هه‌شته‌وه تا‌قمی، خه‌وارج لاده‌ران له‌ئه‌هلی سنه جیاده‌بنه‌وه به‌وه‌ی که تاوانی گه‌وره خاوه‌نه‌که‌ی له‌چوار دیواری ئیسلام دهرده‌کاو به‌کافر ده‌ژمی‌درریت به‌لام اهلی سنه ده‌لئیت: (الکبیره لاتخرج العبد المؤمن من الايمان ولاتدخله في الکفر) (انظر العقيدة الطحاوی والنسفی).

واته: تاوانی گه‌وره بابای باوه‌ردار له‌ئیمان دهرناکاو نایخاته ناو بی‌باوه‌ریه‌وه، وه تا‌قمی "معتزله"یش له‌سهر ئهم مهسه‌له‌یه له‌ئه‌هلی سنهر "خوارج" جیاده‌بنه‌وه و ده‌لئین: که‌سینک که تاوانی گه‌وره نه‌نجام بدات نه به‌"کافر" بی‌باوه‌ر داده‌نریت وه نه

به باوه‌پر‌دار (منزلة بين المنزلتين) له‌نیوان باوه‌پر‌داری و بی باوه‌پر‌دا ده‌مینیت‌ه‌ه.

۳- نه‌و کردارانه‌ی که مرّقه‌کان ده‌یکه‌ن له‌چاک و خراپ، له‌پر‌ه‌وا و نار‌ه‌وا، له‌بی باوه‌پر‌ی و باوه‌پر‌داری. (افعال العباد من الکفر والایمان والطاعة والعصیان) نایا به‌خواستی خودایه یان به‌یستی مرّقه‌کانه، تا‌قمی قدریه‌کان ده‌لین به‌یستی مرّقه‌کانه و هیچ خواستینکی خودای تیدا نیه. وه تا‌قمی جبریه‌کانیش ده‌لین ویست و ارادی مرّقه‌کانی تیدا نیه و ه‌مووی به‌خواستی خودایه.

۴- نایا باوه‌پر‌دار "ایمان" به‌بی کاری چاکه "عمل صالح" خاوه‌نه‌که‌ی له‌بی باوه‌پر‌ی قوتار ده‌کات؟ یان کاری چاکه "عمل صالح" مهرجی نیمانه و به‌بی کاری چاکه باوه‌پر‌ و ه‌رنا‌گیریت، که تا‌قمی "مرجنه" له‌نه‌ه‌لی سنه جیا‌ده‌بنه‌وه ده‌لین: (لایضر مع الایمان معصية. ولا تنفع مع الکفر الطاعة). واته: تاوان له‌گه‌ل باوه‌پر‌دا زیانی نیه و چاکه‌یش له‌گه‌ل بی باوه‌پر‌دا سودی نیه.

۵- نایا صفاته‌کانی خودای گه‌وره به‌شینکن له‌زاتی په‌روه‌ردگار یان له‌زاتی په‌روه‌ردگار جودان، نه‌شعه‌ریه‌کان که به‌شینکن نه‌ه‌لی سنه ده‌لین: صفاته‌کانی خ‌وای گه‌وره وه‌کو (رحمان، رحیم، سلام، عزیز، جبار، متکلم، علیم) نه به‌شینکن له‌زاتی په‌روه‌ردگار وه نه له‌زاتی په‌روه‌ردگاریش جودان. وه‌کو "قیام" وه‌ستانی که‌سیک به‌پنوه که وه‌ستان "قیام" نه به‌شینکه له‌زاتی که‌سه‌که وه نه جودایه له‌و که‌سه‌یش به‌ل‌کو صفتی نه‌وه. که به‌مه له‌به‌شینکی

ئەھلى سەنە جودا دەبنەو، كە ئەمانە رېشەى سەرھەلەدان و ھۆكارى سەرھەلەدانى ئەو تاقم و دەستانەن كە لەمىژودا بە "فرق" ناودەبرىن كە لە ئەمپۇدا ئەو كېشانە بەشى ھەرە زۆريان نەماون وەيان زۆر جىنگەى بايەخ نىن بۇيە تەنھا ئامارەمان پى كىردون وە لەسەرى نەپۇشتوين.

بەشى دوھەم: سەرھەلەدانى ئەحزابى ئىسلامى و پاى جىاواز لەسەريان و لەنىوانياندا:

حزب كە بەماناى كۆمەلىك لەخەلىكى دەوترىت، وە ھەر گەلو تايەفەيەك كە لە كىردارو بىر كىردنە وەدا ھاوشىوھى يەك بىن ئەو پىنيان دەوترىت "حزب" ھەرچەند ھەندىكيان ھەندىكى ترىانى نەدى بىت. وەكو المنجد فى اللغة داھاتووه: (الحزب جمع احزاب، الجماعة من الناس وكل قوم تشاكلت قلوبهم واعمالهم فهم احزاب وان لم يلق بعضهم بعضاً) كە لەقورئانى پىرۇزدا ئەم وشەيە چەند جار بەتاكو بەكو دووبارە كراو تەو وە خوای پەروەدگار شى كۆمەلى مۇسلمانان و پەپەروانى پىغەمبەرى ئىسلام بەحزب ناودەبات و بەتاكو حىزبى سەرفەزىيان دەزانىت لەدنيا و پاشەروژدا و دەفەر مۆيت: (الا ان حزب الله هم المفلحون) المجادلە.

واتە: ئاگادار بە كە تەنھا حىزبى خۆاى گەورە كە مۇسلمانانە بەختيارو سەرفەزان، بەلام تارەكو مۇسلمانان دەولەت و دەسەلاتيان ھەبوو و شەى حىزبان بەكارنەھيئاو و بۇيان بەكارنەھاتووه. وە كە دەسەلات و دەولەت لەدەستى مۇسلمانان سەنرايەو و ئىسلام و

موسلمانان له مهیدانی سیاست و بهرڼوهردن دوور خرایه وه و پهرت و پهرته وازه بوون، دوباره موسلمانانی بیدارو دل زیندو بهمه بهستی کوکړدنه وهی وزه کان، یهک ریزی بو پیاده کردنی ئیسلام و شهریه ته که ی به ناوی حزب و له ژیر سایه ی حزبیه تیدا هاتنه وه مهیدان وه له کاته دا موسولمانان له بهرانبه ری کاری ئیسلامی به ناوی حزبه وه بونه چوار دهسته و چوار بوچوونی جیاوان.

که دکتور صلاح الهادی له کتیبه که یدا به ناوی (جماعه المسلمین) لاپه ره (۷۷) بهم جوړه باس له و چوار دهسته یه دهکات و ده لیت: (فمنهم من نازع ۱- فی شرعیة الانضواء فی تجمع من هذه التجمعات ابتداءً، ذهاباً منه الى ان لجماعة ولابیعة الا بعد التمكن ونصبه الامام).

۲- ومنهم من غلا فجعل لزوم الجماعة جزءاً من اصل الدين لا تثبت صفة الاسلام ابتداءً الا باستفائه، ودان بأن من لم يكن في جماعة كان كافراً سواء كان كفره عناداً وجهلاً.

۳- ومنهم من غلا فقصر جماعة المسلمين على تجمعه الخاص، ولم ير لغيره شرعيه الانتساب الى الاسلام او الجماعة.

۴- ومنهم اذا تلبست بشئ يخالف ما فهمه من اصول اهل السنه والجماعه تمسكا بما اثر عن السلف في هجر اهل البدع والابتعاد عنهم. واته:

۱- هه نديك له موسلمانان بهر وایان نه ده زانی که په یوه ندی به یه کیك له کومه لی ئیسلامیه وه بکه و له گه لیا کاری ئیسلامی نه انجام بدهن به پاساوی نه وهی که کومه له بون و په یماندان به که سیك به ناوی

براگه‌وره دروست نيه مه‌گهر پاش به‌هيزبوونی موسولمانان و دانانی پيشه‌وا بويان.

۲- وه هه‌نديکیان له‌م باره‌یه‌وه زیاده‌پرهيان کردو پابه‌ندبونيان به‌کۆمه‌لێکه‌وه به‌پاره‌یه‌ک له‌ئەساسی دین ده‌زانی به‌جۆرێک که ئیسلام ناچه‌سپێت مه‌گهر به‌وه‌فاداری بۆ کۆمه‌لی ئیسلامی نه‌بی‌ت وه به‌سهرزەنشته‌وه ده‌یانوت هه‌ر که‌س له‌ناو کۆمه‌لدا کار نه‌کات و نه‌بی‌ت، ئه‌وه بێ باوه‌ر په‌جا به‌نکۆلی، یان به‌نه‌زانی بی‌ت.

۳- هه‌نديکی تریان زیاده‌پرهيان له‌وه‌دا ده‌کرد که لایان وه‌ها بوو کۆمه‌لی ئیسلامی راسته‌قینه‌ ته‌نها ئه‌وه‌یه که خۆیانی تیدا‌یه‌و تایبه‌ته به‌خۆیان وه که‌سیکی تریان به‌موسلمان و کۆمه‌لی راسته‌قینه‌ی ئیسلام به‌رپه‌وا نه‌ده‌زانی.

۴- هه‌نديکی تریان هه‌ر جۆره نزیک بوونه‌وه و هاوکاری له‌گه‌ڵ هه‌یج کۆمه‌لێکی ئیسلامی یان ره‌ت ده‌کرده‌وه و به‌رپه‌وا نه‌ده‌زانی ئه‌گهر شتیکیان بدیا‌یه که جیاوازه له‌گه‌ڵ بۆچوونی ئه‌واندا که به‌و جۆره‌ی ئه‌وان له‌ ئەساسی سنه‌و جماعه تی‌گه‌یشتون ئه‌مه‌یش له‌سۆنگه‌ی ئه‌و فهرموده‌یه‌ی سلفی "صالح" وه که دوری گرتنه له‌ئه‌هلی "بدعه" و نکۆلی ئی‌کردنه له‌سهریان وه‌کو وتراوه: (فاعتزل تلك الفرق) خۆ له‌و تاقمانه دور بگره، ئه‌وه‌ی ماوه‌ته‌وه له‌م خاله‌دا که بلی‌ین ئه‌مانه‌ن:

یه‌که‌م // فره‌ حزبی به‌ "فرق" و ده‌سته‌ی گومپارو تیا‌چو ناژمێردری‌ن به‌مه‌رجێک له‌سه‌ر ئە‌ساسێک له‌ئە‌ساسه‌ نه‌گۆره‌کانی

(ئىسلام) جياوازيان نه بىت. به لكو له شيوازي كارو مهيدانى اجتهدا جياوازي بن.

دكتور صلاح الصاوي له كتيب به كيدا به ناوي (الثوابت والمتغيرات) له لاپه ره (١٩٥) دا ده لىت: (ان التعدد المقبول في ساحة العمل الاسلامي المعاصر، هو تعدد التخصص والتنوع وليس تعدد التضاد والتنازع).

واته: چهند حزبى وه رگيراو له مهيدانى كارى ئىسلامى هاوچه رخوا ئه وهيه كه له تايبه تمه ندى و شيوازي كار له يهك جودا بن نهك درى يهك و بهر بهر هكانى بى به لگه و مه بهست...

دووههه م // گه يشتن بهر ه زامه ندى بهر وه ر دگار له سهر پريبازي ئىسلام تنهها له يهك ريگاوه نيه، به لكو چهندين ريگاى ههيه و دكو له قورئانى پيروزدا ده فهرمويت: ﴿وَالَّذِينَ جَاهِدُوا فِيْنَا لَهْدِيْهُمْ سُبُلَنَا﴾ (العنكبوت: ٦٩).

واته: ئه وانهى له پيناوى ئيمه دا ك شش ده كه ن ئيمه يش پرينمايى پريگه كانى خو مانى ده كه ين...

سيههه م // شيخ الاسلام ابن تيميه له سهر ئه م فهرمووده يه و شيوازي جياوازي كارى موسلمانان، ئه ي چوينيت به يهك پريبازي پيغه مبه ران و فره شعرى نيناوانيان و ده لىت: (فهذا وامثاله يشبه تنوع شرائع الانبياء فانهم متفقون على ان الله امر كلا منهم بالدين الجامع، وان نعبد به بتلك الشريعة والمنهاج. كما ان الامة الاسلامية متفقة على ان الله امر كل مسلم من شريعة القرآن بما هو مأمور به، إما ايجاباً واما استجاباً وان تنوعت الافعال في حق اصناف الامة فلم يختلف اعتقادهم ولا معبودهم، ولا اخطأ احد منهم، بل كلهم متفقون على ذلك

يصدق بعضهم بعضاً) انظر مجموع الفتاوى لابن تيميه ج ١٩/١٣١
بروانه كتيبى (الثوابت والمتغيرات - دكتور صلاح الصاوى).

واته: ئەمەو نمونەى ئەمە لەچەند جۆرو فرە شرعى پىڤەمبەران دەچىت
كە هەموو پىڤەمبەران بەبى جىاوازى لەسەر ئەو رېئازە بوون كە خواى
گەورە بۆ هەر هەموويان فرمانى بۆ ناردون بەئايىنى گشتگىرو
هەمەلايەن وە ئىمە بەندايەتى خودا دەكەين بەو دەستورو رېئازانە.
هەروەكو چۆن ئوممەتى ئىسلامى يەك دەنگن بەبى جىاوازى كە خواى
گەورە فرمانى داوە بەهەموو موسوڵمانىك بەپەپرەوى لەياساو
دەستورى قورئان بەو جۆرەى كە فرمانى پى كەردووە، جا ئەو فرمانە
پىويستى كەردووە لەسەرى. وەيان پىي خۆش بوووە كە ئەو فرمانە
ئەنجام بدات بەبى فەرزكردن لەسەرى.

هەرچەند شىوازى كاركردن بەفرمانى پەروردگار لەلايەن
موسوڵمانانەو لەكەسىكەو بۆ كەسىكى تر جىاوازى هەبوو. وە
لەدەستەيەكەو بۆ دەستەيەكى تر جۆراوجۆر بوو. بەلام هىچ كات
لەباوهرپيان يان لەبەندايەتيان بۆ پەروردگار، نەيارو جىاوازى يەك
نەبوون وە كەسيان بەهەلەدا نەچون، بەلكو هەموويان يەك دەنگو يەك
پا بوون لەسەر باوهر و بەندايەتيان، وە يەكتريان بەراست و راستگۆزانىو.

كە لەم فرمودانەو ئەو بەدى دەكرىت كە: فرە حزبى وەيان فرە
مەزەهەبى وەيان فرە دەستەيى ئەگەر جىاوازيان لەباوهر و بەندايەتى
خودا نەبوو وە ئامانجى هەموويان چەسپاندنى شەرىعەتى خودا بوو.
وە دەمارگىريان تەنها بۆ ئىسلام و پەيامەكەى ئىسلام بوو كە قورئانە
ئەو بە "فرق" و دەرچوو لەئايىنى ئىسلام لەقەلەم نادىرن وە لەو
پىڤەمبەرانە دەچن كە ئايىنيان يەكەو شرعو دەستوريان جودايە..

((خالی نۆھەم))

یەك ریزی و کاری بەكۆمەڵ لەروانگی قورئان و سنە، تەوە

لەخالەكانی پیشودا لەسەر زاری زانایانی ئیسلام ئەو تیبیینانەمان باسکرد کە لەسەر فەرموودەی حەفتاوی سێ "فرقە" بەیان کراون وە نكۆلیان لەوێ کرد کە ئەو "فرقانە لەچوار دیواری ئیسلام دەرچووین بەلکو هەموویان ئوممەتی پیغمبەر و پەیرەوی ئیسلامن. بەلام لەگەڵ ئەمەیشدا ئەو ناگەیەنیت کە "فرق" و تائغەو، دەستەو، تاقم، فرەحزی پەوابێت زیانی بەیەك ریزی ئیسلام و موسوڵمانان نەگەیاند بێت. بەلکو بەداخەوێ فرە مەزەبێ کە پێ جیاییە لەمەیدانی اجتەهادا لەئاکامی دەمارگیری پەیرەوانیدا گەیشتوووە ئەو ئاستەیی کە یەكتری بەتەرازان لەئیسلام و گوشت و گوشتاری ئی کەتوووەتەو. کە لەپراستیدا هەر جۆرە پکابەری و، دووبەری و، تەنانەت پاجیایی لە غیایی دەولەت و دەسەلاتی ئیسلامیدا زەرەرو زیان گەیانندە بەیەك ریزی موسوڵمانان کە ئاکام و ئەنجامەکی شکست و زەلیلی ئیسلام و موسوڵمانە. وە شتیکی نەگۆڕو چەسپاو هەیه: کە کەلیمەیی توحید چەسپاو دامەزراوە نابێت مەگەر بەتوحیدی کەلیمە. ئەمەیش بەیەك ریزی و کاری بەكۆمەڵ دەستەبەر دەبێت. بۆیە بەگونجاری دەزانین لەم خالەدا باس لەیەك ریزی و کاری بەكۆمەڵ بکەین لەروانگی قورئان و "سنە"تەو.

یەككەم: - مانای جماعه

وشەى "جماعه" وەرگىزراوه له (اجتماع) كه دژى ئەم وشەىە "تفرق" و لىك ترازانه، وتراوه: (اجمع امره اى جعله جميعاً بعد ماكان متفرقا) واتە: كارەكانى كۆكردهوه و پىكى خستىن پاش ئەوهى كه پەرتەوازه بووه.

كه واتە كۆبونەوه يان كارى به كۆمەل سى جۆره:

۱- كۆبونەوهى خەلكى لەمژگەوتدا يان لەكۆيى عەرەفەدا بۆ ئەنجامدانى فەرمانى خۆى گهوره و بەندايەتى كردنى. كه ئەمه پى دەوترىت "حسى" هەستيارو لەبەرچاو.

۲- كۆبونەوهى گەل لەسەر باوهربوون بەخۆى گهوره و پىغەمبەرەكهى و خۆ قەدەغه كردن لەو تاوانانەى كه ئاشكراو پەنھانن، ئەمه پى دەوترىت "معنوى" واتە ناديار و هەست پى نەكراو.

۳- كۆبونەوهى خەلكى لەدهورى رابەرو پىشەوايه كدا لەسەر ئاساسى پاراستنى دين و بەرىوه بردنى كارى دنيا دا، كه ئەمه پى دەوترىت "سياسى" راميارى، كه چەند كۆمەل و كۆبونەوهى جۆراو جۆرى ترهەن لەم باره يەوه. بڕوانه كتيبى (جماعة المسلمين) دكتور صلاح الصاوى لاپەرە (۱۱).

دووههم: - يهك ريزى له ديدگای قورئانه وه.

خوای گه وه ده فهرمویت: ﴿وَأَعْتَصِمُوا حَبْلَ اللَّهِ جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا﴾
(آل عمران: ۱۰۳).

واته: دهست بگرن به په یامی پهروردگار وه به کۆمهل. وه له یهک
مهترانین له نایه تیکی تر دا ده فهرمویت: ﴿وَمَنْ يُشَاقِقِ الرَّسُولَ مِنْ بَعْدِ مَا
تَبَيَّنَ لَهُ الْهُدَىٰ وَيَتَّبِعْ غَيْرَ سَبِيلِ الْمُؤْمِنِينَ نُوَلِّهِ مَا تَوَلَّىٰ وَنُصْلِهِ جَهَنَّمَ
وَسَاءَتْ مَصِيرًا﴾ (النساء: ۱۱۵). واته: هر که سنی سه پینچی له فرمانی
پینغه مبر بکات لهو په یامه ی که بوی په وانه کراوه و به "معجزة" روشن
بوو مه وه و له پاشان پشستی تی بکات و بکه ویته سمر رینگاو رینبازیک
جیاواز له رینگاو رینبازی باوه پداران نه وه، نیمه ییش لی ده گهرنن با له سمر
نهو رینبازه لارو چه وته بېوات وه ده یخینه ناو دۆزه خه وه که خراپترین
ناکام و گهرانه وه. بېوانه ته فسیری (صلوة التفاسیر - ج ۱، ص ۳۰۵).
لهم دور نایه ته پیروزه وه نه مانه مان به دهست ده که ویت:

- (ا) پابه ندبوون به په یامی پهروردگار به کۆمهل و یه کپارچه یی.
- (ب) همره شه کردن له هر جوړه پکا بیری و دوو بیره کی و، پهرته وازه یی.
- (ج) گویندایه لی بۆ نهو فرمان و ده ستورانه ی که پینغه مبر ی ئیسلام بوی
هینا وین به پاستی و په وانی.
- (د) شوینکوتنی پینگو رینبازی باوه پداران که یهک رینگو رینبان.
- (ه) همره شه ی دۆزه خ له سهر پینچیکه ران و لادهران له رینگای باوه پداران که
باوه پداران یهک کۆمهل و یهک پیزن...

سینههه: - کاری بهکۆمهڵ و یهکریزی له دیدگای سنهتی

پینغه مبهروهه ﷺ.

پینغه مبهری خودا دهفرمویت: (وانا آمرکم بڅمسی امرنی الله بهن: الجماعة والطاعة والهجرة والجهاد في سبيل الله، فان من فارق الجماعة قيد شبر فقد خلع الاسلام من عنقه الا ان يراجع) اخرجه احمد واورده الالبانی فی الجامع الصغير ١٧٠. وقال الحديث صحيح الاسناد بلا شك. واته: من فرماننان پی دهکهم به پینج شت که خوی گه وره فرمانی پی کردوم:

١- بونی کۆمهڵ و کاری بهکۆمهڵ.

٢- گوێڕایه‌لی بو خودا و پینغه مبهرو فرمانه‌وا له خۆتان.

٣- کۆج کردن.

٤- تیکۆشان له پرتگی خودادا.

٥- جودا نه بوونهوه.

لهکۆمه‌لی موسولمانان که بهراستی هه‌ر که سیک لهکۆمه‌لی موسولمانان به نه‌ندازه‌ی بستیگ جودا بێته‌وه. نه‌وه ئیسلامی له نه‌ستۆی خۆی داپنیه‌وه مه‌گه‌ر نه‌وه بگه‌رێته‌وه. امام احمد نه‌م فرموده‌یه‌ی گێڕاوه‌ته‌وه.... له فرموده‌یه‌کی تردا پینغه مبهری ئیسلام ﷺ ده فرمویت: {عليكم بالجماعة وایاکم والفرقة، فان الشيطان مع الواحد وهو مع الاثنين ابعد، من اراد بحبوحه الجنة فليلزم الجماعة} (حديث صحيح، اخرجه الترمذی عن عبدالله بن دينار وهو جزء من خطبة امير المؤمنين عمر بن الخطاب بالجابية بالشام)....

واته: لهسهرتان پښويسته بونتان بهکومهل، وه خوتان بپاريزن لهپرتوازهیی و ليکترازان، چونکه بهراستی شميټان لهگه‌ل که سينکدايه که بهتهنها بښت، بهلام لهگه‌ل دواندا دوور دهکويتهوه، نه‌گه‌ر که سينک خوازياری ناوهراستی بههسته باپابه‌ند بښت بهکوملی موسلمانانوه، هم فرمودميه بهشيکه لهوتاری عمری کوپی خه‌تاب که لهشامدا وتويه‌تی. وه امامی ترمذی گنډراويه‌تیهوه که فرموده‌يه که لهعبدالله ی کوپی دینارهوه گنډراويه‌تیهوه بهراست و دروستی دهزانیت.

هروه‌ها عمری کوپی خه‌تاب په‌زای خودای لهسر بښت دهفرمویت: (لا اسلام الا بجماعة ولا جماعة الا باماره ولا اماره الا بطاعة).

واته: ئيسلام به‌هاو مانايه‌کی نيه مه‌گه‌ر بهکوکړدنه‌وه و کاری بهکومه‌له وهکومه‌لیش ده‌وریکي نيه مه‌گه‌ر به‌بونى فرمانپروا و سرکړده. وه سرکړده‌یش به‌بی گونډرايه‌لی هیزو پیزنکی نډ...

چواړه م:-

خوای په‌رومردگار له‌په‌يامه‌که‌يدا که تورثانه فرمانی به‌موسولمانان داوه که پاريزنگاری له‌پينج شتی سره‌کی بکه‌ن که نه‌مانه‌ن:

- ۱- دين " بېروباوېر". ۲- "روح" گيان . ۳- مال و سامان.
- ۴- "عقل" هوش. ۵- ناموس "نسل" و نېره. که بڼه‌ماو ئيساسی شريعتی ئيسلام لهسر هم پينج شته دامه‌زراوه و نامانج له‌په‌وانه‌کړدنې په‌يام و هاتنی پيغه‌مبران پاراستنی هم پينجه‌يه.

ئەمەيش لەپىنگاي فەرمان بەچاکو رىنگرى لەخراپە. کە لەم بارەىەو فەرمودەى خودا و پىغەمبەر زۆن.

وہ پاراستنى ئەمانە لەپىنگاي فەرمان بەچاکو رىنگرى لەخراپەوہ نەبىت ئەنجام نادرىت. کە بىنگومان فەرمان بەچاکو رىنگرى لەخراپە بەبى هيزو دەسەلات دەستەبەر نايىت. کەواتە هەولدان بۆ کۆبونەوہو کارى بەکۆمەل و هيزو دەسەلات. واجبىکە لەواجبەکانى ئىسلام لەسەرمان. کە وەکو نوێژو رۆژو لەسەرمان فەرزەو دەبى کارو کۆششى بۆ بکەين. کە لىرەدا ئامارە بەفەرمودەىەکى پىغەمبەر ﷺ دەکەين لەگەل ڕافە "تفسىر"ى زانايەکى بەرزى ئىسلام لەسەر فەرمودەکە.

کە ئەمەىە: { قال الامام احمد بن حنبل في المسند عن عبد الله بن عمر وان النبي ﷺ قال: لا يحل لثلاثة يكونون بغلاة من الارض الا أمروا عليهم احدثهم } ثم قال شيخ الاسلام ابن تيمية في شرح هذا الحديث. فواجب النبي ﷺ تأمير الواحد في الاجتماع القليل العارض في السفر. تنبيهاً بذلك على سائر انواع الاجتماع. ولان الله تعالى اوجب الامر بالمعروف والنهي عن المنكر ولا يتم ذلك الا بقوة واماره. وقال ايضاً: يجب ان يعرف ان ولاية امر الناس من اعظم واجبات الدين، بل لا قيام للدين الا بها فان بنى آدم لاتتم مصلحتهم الا بالاجتماع لحاجة بعضهم الى بعض ولا بد لهم عند الاجتماع من راس، يرأسهم (انظر كتاب: السياسة الشرعية في اصلاح الراعى والرعية ابن تيمية، ص (١٦١)).

واته: رهوانیه بۆ سى نهلهر که له بیابانیکدا بن لهسەر زهویدا
 مهگەر ئهوهی که یهکیکیان ئه میر بێت بهسەر دوانهکهی تردا. ابن
 تیمیه دهلیت: پیغه مبهری ئیسلام ﷺ واجبی کردوه لهسەر ئه
 کۆمهله بچوکهو که مه لهسه فردا که دهبی ئه میریکیان هه بێت. که
 ئه مه هۆشداریه بۆ باقی کۆمهله و کۆبونهوهکان که دهبی رابهر
 پیشه وایان هه بێت. چونکه خوای گهره به واجبی داناوه لهسەر
 موسولمانان که فرمان به چاکه و رێگری له خراپه بکهن که ئه
 فهرزو واجبهیش تهواو نابێت مهگەر به هیزو دهسهلات نه بێت.
 وه دیسان دهلیت: پنیوسته ئه وه بزانریت که به پیره بردن و
 فرمانه وایهتی خهڵکی له لایه خودی موسولمانانه وه
 له گهرهترین فهرزو واجباتی دینه وه ته نانهت دین ناچه سپی و
 بهرپا نابێت به وه نه بێت. چونکه به راستی ئاده میزاد بهرژه وهندی و
 ده ستا و مره کانیان به دهست نایهت. مهگەر به کۆمهله و کاری به کۆمهله
 نه بێت چونکه پنیوستیان به یه کتری هیه. که واته بۆ ئه و کۆپو
 کۆمهله یه یان سهرو سه رکرده یه کیان پنیوسته. بهروانه کتیبی
 سیاسهتی شهرعی ابن تیمیه لایه ره ۱۶۱...

((خالی دههم و کوټایی))

دهوری ئیمه لهه روژهدا چی دهیټ

ئیمه‌ی موسولمانان یاخود بلنن ئیمه‌ی زاناو بانگخوازو خه‌مخۆرو، دلسۆزې ناو ریزو کۆمه‌لی موسولمانان له‌وها روژنکدا که تینیدا ده‌ژین پیویستمان به‌ره‌چاوکردن و په‌په‌روی له‌دوبابه‌ته: یه‌که‌م (فقهی دین) دوهم (فقهی واقع)ه.

که له‌پاش تیگه‌یشتن له‌م دوانه (۱۰)ده شت ده‌کینه‌ئەساس و بنه‌ما به‌مه‌به‌ستی نه‌نجامی ئەرکی سهرشانمان و گه‌یشتنمان به‌ئامانجی دنیا و دواروژمان، به‌یاری خودای په‌روه‌ردگار.

یه‌که‌م: (فقهی دین)

واته‌ ئاشناو شاره‌زا و تیگه‌یشتنمان له‌ ئیسلامه‌ی که ئیمه‌ په‌په‌روی ئی ده‌کین. وه‌ هوکاري به‌ختیاری هه‌ردوو دنیا‌مانه‌ که بئگومان سه‌رچاوه‌ی دینمان. وه‌ سه‌رچاوه‌ی زانستمان بۆ دین و بیروباوه‌ره‌که‌مان، یه‌که‌م: قورئانه‌و دوهم فەرموده‌و میژووی پیغه‌مبه‌ره‌که‌مان ﷺ هه‌رچه‌نده‌ زۆر که‌س نه‌مه‌ دوباره‌ ده‌کاته‌وه‌ که گه‌رانه‌وه‌مان بۆ قورئان و سنه‌ ته‌نها چاره‌سه‌ری کیشه‌کانمانه‌. وه‌یان قورئان و سوننه‌ ته‌نهاو تاکه‌ سه‌رچاوه‌ی ده‌ستورمانه‌. به‌لام ئایا تاجه‌ند ئه‌م دروشمه‌ پیروژه‌ چه‌سپاو و جیگیر بووه‌؟ که به‌داخوه‌ هه‌شتا له‌ قوناغی یه‌که‌م و سه‌ره‌تای رینگه‌داین، چونکه‌:

۱- ئەم دروشمەمان لەخۆماندا جىبەجى نەکردوو بەپنى پىويست تا خەلکى لەئىمەو ئىسلامى لاخۆشەويست بى و بەدلى ئاسودەيى ھەولى جىبەجى کردنى بدات.

۲- ئىمە لەسەرچاوەى قورئان و سوننەتەو راستەوخۆ تىرئاو نەبووین. وەرپاستەوخۆ دەستوراتمان ئى وەرئەگرتوو.

۳- ئىمە لەرێگای "فرقه" "مذهب" حزب ، کەسایەتى ناودارەو ھەويش بەشێوەى "تعصب" دەمارگىرى وىستومانە لەشەرع و شەریعەتى ئىسلام تى بگەين ھەيان سەقامگىرى بگەين کە ھەريەکىک لەمانە ھۆى نەزانىنى زۆرىک لەپەرەوانيان ديارو رێگريان لەناو موئلماندا دروست کردوو. يان خۆيان لەقالب دراو و لەبازنەيەکى تەسکدا دەخولینەو.

۴- لەباتى ئەوێ کە ئەمانە ھەسێلەو ئاميرين بۆ ئىسلام و چەسپاندنى شەریعەتى خودا بىتە ئامانچ کەچى بەداخەو زۆرچار ئىسلام کراو تە ھەسێلەو ئەوان بونەتە ئامانچ و "ھدف" ...

کەواتە تىگەيشتنى ئىمە لەفەقى دین ئەوێ کە بۆ دین بژى وە شەریعەتى خودا بەرزو بەرێز پابگرين، نەک دین بگەينە ھەسێلەى ژيان و ھەرکەوتنى ناومان. وەکو ھاوئەلانى پىغەمبەر ﷺ کە بەو جۆرە تىگەيشتن و ژيان لەپىناوى ئىسلام و سەرھىجام بەرھەمەندى پەرەردگار شادمان بوون (رضى الله عنهم ورضوا عنه)....

دوهمه: (فقهی واقع)

نیمه‌ی خه‌مخوری ئیسلام چهنده پنیوستان به (فقهی دین) هیه
ئهنده‌یش ئاتاج و پنیوستان به (فقهی واقع) دهوری رۆژگار هیه یان
بلین (باری نۆی) تیگه‌یشتن له‌باری نۆی ئه‌وه‌یه که بزانیته:

۱- ئه‌و پێکخراو، حزب و، ده‌سته و تاقمانه‌ی که له‌ده‌ورو‌بهرتدا ده‌ژین
چین و کین؟

۲- ئه‌و ده‌وله‌ته‌ی که تۆ له‌ژێر سایه‌یدا ده‌ژیت چۆن ده‌وله‌ت و
داموده‌زگایه‌که؟

۳- دهر‌و ناسۆری موسولمان له‌کام پووی ژیا‌نه‌وه‌یه.

۴- له‌کام باب‌ه‌تی ئیسلامیدا موسولمانان له‌ناو خو‌یا‌ندا له‌سه‌ری ناکۆکن
(ا-سیاسی.

ب-فکری.

ج-مزه‌به‌ی.

د-قه‌ومی.

ه‌-اقتصادی.

و-اجتماعی.

ز-تربووی.

ح-ثقافی).

۵- دۆژمن و دۆستی راسته‌قینه‌ی موسلمانان کین و کامانه‌ن...

که ئه‌مانه‌ت زاتی ئه‌وسا به‌ناسانی ده‌توانی هه‌نگاوی سه‌رکه‌وتوانه‌ بۆ
چاره‌سه‌رکردنی هه‌لینه‌ی. که ئه‌مه‌ به‌کورتی تیگه‌یشتنه‌ له‌فقه‌ی واقع...

نهمیش نۆ ۱۰ ئەساس و بنەمایەکی کە دەبی لەبەرچاو بگیریت-۱

۱- الجماعة والوحدة سبيل النجاة، والفرقة سبيل الهلاك.
کۆمەڵ و یەکریزی رینگای سەرفرازیە و لیکتزازان و پەرتەوازیە
رینگای تیاچوون و ژێردەستەییە.

۲- من منهاج الجماعة الرحمة بالمسلمين وحب الخير لهم
ونصيحتهم بقصد نفعهم
لەپێبازی کۆمەڵە سۆزو بەزەیی بەموسولماناندا، خوشەوێستی
چاکە بۆیان و ئامۆزگاریان بەمەبەستی سودگەیانندن پێیان.

۳- لايجل لاحد ان ينزل فرقة او طائفة من المسلمين موافقه او
مخالفة جنة ولا نارا، ولا يشهد لها بمطلق الايمان او النفاق.
بۆ هیچ کەس پەرواوە لال نیە کە دەستەیک یان تاقمیک
هاوێرات بێ یان پاجیا بێت لەگەڵ تۆدا کە بەئەهلی بەهەشت
یان دۆزەخی ناوێردی بکەیت وە نابێت بەپەهای شایەتی
باوەرداری یان دوپۆی لەسەر بدەیت.

۴- حصر الاختلاف في دائرة الفروع والمسائل الاجتهادية
قۆرخ کردنی جیاوازیەکان لەبازنەکی بەشو مەسەلە
اجتهادیەکاندا.

۵- بقا و الاله و العصمه و اخوه الدين.

پاراستن و مانه وهی پیکه وه ژيان و پابه ندبون و براهه تی نیمانی.

۶- وحده الموقف السياسی و الجهادی.

هک هملوئستی له مهیدانی سیاسی و جیهادیدا.

۷- احیاء مفهوم الامة و تجديد الولاء للجماعة بمفهومها العام
لشامل.

ندوکر نه وهی مانای کار بو هینانه وهی نوممه تی ئیسلامی.
تازه کردنه وهی پهیمان و لایهنگری بو کۆمهلی موسولمانان
مانا گشتی و گشتگیریهکانی.

۸- تربية الافراد على ان الولاء للاسلام يجب ان يسبق الولاء
ل ماسواه. و تبينهم على خطر عقد الولاء والبراء على ما هو
ص من اخوة الدين.

بهرده کردنی یهکه و تاکی کۆمهل له سه ره وهی که لایهنگری
ئیسلام پنیویسته پێش له هر لایهنگریهکی تربیت وه
ژشاریدان پێیان له سه ره پهیمانی ههواداری و لایهنگری
سه ره شتیک که که متر بیت له براهه تی نیمانی.

۹- انتصاب طائفة من صالحى المؤمنين لاستنفار اهل الحل والعقد وانهاضهم للقيام بامانة القيادة وامامه للجماعة، وتجديد ماتقطع بينهم من الصلات والوشائج.

دانانى دهستهيك له پياوچاكان بۆ جاردان بهمه بهستى دروستكردنى نهلى حهل و عقد وه راپهراندنيان بههستان بهرابهرايهتى كردنى موسولمانان وه لگري نهمانهتى نيسلام و دامهزrandنى كومهلى موسولمانان وه تازه كردنهوى پهيوه نديك كه له نيوانياندا پچراوه بهوى دورى له يه كترى....

۱۰- تاسيس لجان مشتركة للتشاور رفض الخصومات.

دامهزrandنى ليژنهى هاوبهش بۆ وتوويزو وه لانانى دووبه ره كيه كان..

له كوتاييدا له خواى پهروه دگار داواكارم كه ئهم ههوله مان ئى و مريگرى و له ههله كانم ببوريت، وه چاومان پوون بكاتهوه به دهولهتى نيسلام و فرمانبرهوايهتى موسولمانان.

واخر ديموانا ان الحمد لله رب العالمين

محمدي رازي سلیمانی

۲۰۱۰/۴/۱۴

سەرچاوه‌كان

- ١- الغنيہ عبدالقادر كيلانى.
- ٢- صحيح البخاري.
- ٣- المفصل: ابن حزم الاندلسي.
- ٤- العواصم والقواصم: ابن الوزير اليماني.
- ٥- فتح القدير، محمد على شوكانى.
- ٦- معالم السنن: ابو سليمان الخطابي.
- ٧- منهاج السنه: ابن تيميه.
- ٨- الموافقات: الشاطبى.
- ٩- مختار الصحاح.
- ١٠- صحيح مسلم.
- ١١- مختصر تفسير ابن كثير: بان كثير.
- ١٢- اضواء على حديث الفتراق الامة: عبدالله بن يوسف الجديع.
- ١٣- مجموع الفتاوى: ابن تيميه ٢ - ٣٤٦ - ٣٤٧.
- ١٤- العقيدة الطحاوى: الامام الطحاوى.
- ١٥- جماعة المسلمين: دكتور صلاح صاوى
- ١٦- الثوابت والمتغيرات: دكتور صلاح صاوى
- ١٧- صفة التفاسير: على صابونى
- ١٨- السياسة الشرعية: ابن تيميه.

